

สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

सानิต โหนแหยม

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

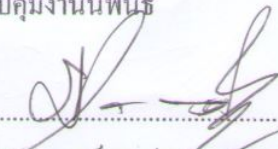
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

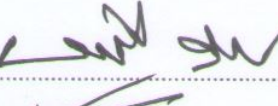
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สานิต โหนรัมย์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

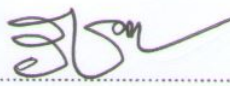

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ รอดประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ รอดประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ดร.ชัยพจน์ รักรังาม)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 24 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในงานนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานของแต่ละโรงเรียน และเพื่อนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นความกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการี บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานทุกวันนี้

ศานิต โทนแหยม

57920556: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การนิเทศภายใน/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

สานิต โหนแหยม: สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (STATES AND PROBLEMS OF INTERNAL EDUCATION SUPERVISION IN SCHOOL UNDER THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA XVIII) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ประชุม รอดประเสริฐ, Ed.D. 142 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการ ด้านการกำกับตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ข้อมูลสภาพการดำเนินการนิเทศได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนของข้อมูลปัญหาการดำเนินการนิเทศแต่ละด้านได้จากการตอบแบบสอบถามแบบเลือกตอบของครูผู้สอน จำนวน 771 คน จาก 50 โรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน สามารถดำเนินการได้ในระดับมาก

2. ปัญหาการดำเนินการนิเทศที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีคู่มือการนิเทศภายในให้ครูใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนด ครูไม่พร้อมรับการนิเทศ และเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศขาดความเที่ยงตรงและไม่เป็นที่ยอมรับของครู

57920556: MAJOR: EDUCATION ADMINISTRATION; M.Ed.(EDUCATION
ADMINISTRATION)

KEYWORDS: SUPERVISION/ THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATION SERVICE
AREA XVIII

SANIT HONYAEM: STATES AND PROBLEMS OF INTERNAL
EDUCATION SUPERVISION IN SCHOOL UNDER THE OFFICE OF SECONDARY
EDUCATION SERVICE AREA XVIII. ADVISORY COMMITTEE: PRACHOOM
RODPRASERT, Ed.D. 142 P. 2017.

The study aimed at studying the states and problems of four aspects of school internal supervision, consisted of planning, operating, evaluating, and improving for development of schools. Under the Office of Secondary Education Service Area XVIII. Data of the state derived from Rating-Scale questionnaire, while data of the problems had been drawn from the checklist questionnaire, responded by 771 school teachers. Statistical device used for data analysis and presentation were mean, standard deviation, Frequency and percentage. The main finding were as follows.

1. The current states of school internal supervision had been rated at good practice.

2. The significant problems of school internal supervision were followed: there were not supervision criteria and manual for teachers, supervision did not follow the schedules, teachers were not ready for supervision, the evaluation process was not reliable, and data of evaluation did not accept by the teachers.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
คำถามของการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	12
ระบบการนิเทศภายใน.....	22
ปัญหาการนิเทศภายใน.....	36
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50

สารบัญ

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผล.....	100
อภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	107
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก.....	116
ภาคผนวก ข.....	125
ภาคผนวก ค.....	132
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	142

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาด โรงเรียน..... 48
2	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่งงาน..... 53
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งงาน..... 54
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งงาน..... 55
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งงาน..... 57
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งงาน..... 58
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้..... 60
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 62
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้.... 65
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้..... 68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้..... 71
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน..... 73
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามขนาดโรงเรียน..... 74
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามขนาด โรงเรียน..... 76
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน..... 77
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน..... 79
17	การทดสอบค่าวิกฤต (<i>t</i> -test) ที่เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในระหว่าง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน..... 81
18	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่างกัน..... 82
19	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน..... 83
20	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน..... 85
21	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน 87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ ภายใน.....	89
23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยรวม.....	91
24 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาด โรงเรียน.....	92
25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน.....	93
26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน.....	93
27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน.....	94
28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน....	94
29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม.....	95
30 ปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน การนิเทศภายใน.....	96
31 ปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติ การนิเทศภายใน.....	96
32 ปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับ ตรวจสอบการนิเทศภายใน.....	97
33 ปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศภายใน.....	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
34 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC).....	121
35 ข้อมูลพื้นฐานข้อมูลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.....	127
36 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน.....	131

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ก็คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากร ในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวทางหรือวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย การนิเทศ เป็นวิธีการหนึ่งของการพัฒนาซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากร ในสถานศึกษา เพราะภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น สถานศึกษาใด ที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงานและสามารถนำศักยภาพของบุคลากร มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าสามารถ พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามความคาดหวังของสังคมได้ การพัฒนาบุคลากร ในสถานศึกษา โดยผ่านกรณีศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ การบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา มีประสิทธิภาพและสามารถ พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีพัฒนาการ ในการจัดทำมาในหลายยุคหลายสมัย ในแต่ละยุคก็จะมีแนวคิด ความเชื่อและจุดเน้นในการจัดทำ ที่แตกต่างกัน การกำหนดยุคตามคาบเวลาตายตัวเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะพัฒนาการของการศึกษา ในบริบทต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมาก อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงพัฒนาการที่เห็นเด่นชัด อาจแบ่งระยะการพัฒนาการของการนิเทศออกเป็น 3 ระยะ โดยในยุคเริ่มแรกของการนิเทศ เป็นยุคของการตรวจตราทางการบริหาร เป็นลักษณะของการนิเทศการศึกษาทั่วไป ผู้นิเทศจะได้รับ มอบหมายให้ตรวจสอบโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการตามเงื่อนไข ข้อกำหนดของหน่วยงาน ต้นสังกัดที่ได้กำหนดไว้ หรือเป็นการตรวจสอบเกี่ยวกับข้อบังคับของหลักสูตรมากกว่าการเข้ามา ดูแลในเรื่องการเรียนการสอน ในยุคต่อมากรณีศึกษาให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ การเรียนการสอนมากขึ้น ผู้นิเทศอยู่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ความรู้ คำแนะนำและชี้แนะแก่ครู ผู้นิเทศจึงเป็นเหมือนครูของครูที่มีความรู้ดี มีเทคนิควิธีการสอนที่จะให้คำชี้แนะเพื่อช่วยเหลือครู ในสถานศึกษา การพัฒนาการของกรณีศึกษาที่มีการพัฒนาเรื่อยมาจนมา กระทั่งในยุคปัจจุบัน เป็นการนิเทศในยุคประชาธิปไตย มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศมากมาย จุดมุ่งหมาย

และกระบวนการนิเทศมีการเปลี่ยนแปลงการนิเทศ จึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้นิเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครูและผู้นิเทศ การนิเทศการศึกษาช่วงนี้จึงเป็นการนิเทศที่เน้นการนิเทศการเรียนการสอน ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษานั้นเอง

การนิเทศการศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันอาจเป็นการนิเทศโดยผู้นิเทศภายนอกสถานศึกษา บุคคลที่รับผิดชอบในการนิเทศ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือบุคคลอื่นภายนอกสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นผู้บริหารในระดับกระทรวงศึกษาธิการ หรือเขตพื้นที่การศึกษา และการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษาจนถึงครูผู้นิเทศหรือครูที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศภายในสถานศึกษาดำเนินการ โดยใช้ภาวะผู้นำเพื่อทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ การประสานงานและการใช้ศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ อันจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ เป็นแนวคิดในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้ เพราะ “การพัฒนาที่มีผลถาวร คือ การพัฒนาตนเอง”

การนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ทางการบริหารที่มีความสำคัญในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด มีนักวิชาการที่กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้ ชาญชัย อาจิณสมภาร (ม.ป.ป., หน้า 5-6) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก เพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน อีกประการหนึ่ง การศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้ สิ่งเหล่านี้ก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น 2) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญของงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณืจริง 3) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และจะต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจสละเวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว 4) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์จากการอภิปราย และจากข้อค้นพบของการวิจัย มีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตดังกล่าว การนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการได้ และ 5) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ใน

กระบวนการทางการศึกษา วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน กิตติมา ปรีดีคิดถก, 2532, หน้า 263) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้ 1) สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 2) ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ และ 3) การแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้นจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการ โดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ปัญหาได้สำเร็จลุล่วง สุทธนู ศรีไสย์ (2545, หน้า 7-8) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศการศึกษาสามารถเป็นประโยชน์ต่อครูได้ดังนี้ 1) การนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในห้องเรียน ครูก็จะเป็นผู้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ได้สมบุรณ์แบบ และจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน 2) การนิเทศสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็นด้วยตนเองว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด 3) การนิเทศช่วยครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการทำงานหรือการสอนของครูคนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงการสอนของตน นอกจากนี้จะมีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์การสอนและรับเอาวิธีการใหม่ ๆ จากครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนแก่ครูคนอื่น ๆ ด้วย 4) การนิเทศช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ครูแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้าง ๆ ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร และการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยเกี่ยวกับชั้นเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่ม และชี้ให้เห็นความสามารถในการควบคุมและจัดการ ความน่าเชื่อถือ และความเป็นวิชาการของครูคนนั้นได้เป็นอย่างดี และ 5) การนิเทศจะเป็นกระบวนการที่ทำหายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติงาน ครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นผลมาจากผลการประเมิน ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำหาย และช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย

กล่าวโดยสรุป การนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอนและ

การพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง การจัดทำ ดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

แม้ว่าการนิเทศภายในสถานศึกษาถูกจัดไว้เป็นภารกิจสำคัญภารกิจหนึ่งของสถานศึกษา แต่การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2541, หน้า 190-191) ได้สังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ อภิमानและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า รายงานการวิจัยด้านการนิเทศการศึกษาเป็นงานวิจัยระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 9 เรื่อง และมี 2 เรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและการจัดทำกรนิเทศ ซึ่งมีข้อค้นพบว่า การนิเทศที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ข้นปฏิบัติการเนื่องจากคณะครูไม่ปฏิบัติตามปฏิทิน ผู้นิเทศไม่มีเวลา และไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง และจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของวรวรรณ ทองเหมื่อน (2545) พบว่า คุณลักษณะของผู้นิเทศที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ คือ เป็นผู้ที่มีความดี มีการทำงานแบบประชาธิปไตย และมีความสามารถในการแก้ปัญหา ในด้านการปฏิบัติงาน ผู้นิเทศต้องมีการประสานงานที่ดีกับผู้บริหาร โรงเรียนและผู้รับการนิเทศ โดยยอมรับการปฏิบัติซึ่งกันและกัน สภาพการจัดการนิเทศต้องมีความพร้อมตลอดเวลา ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย สนับสนุนด้านวิชาการการพัฒนาการเรียนการสอนให้ต่อเนื่อง ตลอดจนผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากร สื่อการสอน สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้และนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2552 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 130) ได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การนิเทศในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง แม้สถานศึกษาแต่ละแห่งได้จัดให้มีกรนิเทศโดยใช้วิธีการนิเทศที่แตกต่างกัน เช่น การนิเทศโดยผู้บริหาร นิเทศโดยหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และนิเทศโดยเพื่อนครู เป็นต้น แต่โดยทั่วไปผู้นิเทศภายในสถานศึกษายังขาดความรู้ในเนื้อหาสาระ และความชำนาญในการนิเทศ การนิเทศขาดความต่อเนื่องและไม่มีการประเมินผลเท่าที่ควร และดำเนินการอย่างไม่จริงจังและไม่ได้ใช้ประโยชน์จากผลการนิเทศเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับที่ รัตนา นครเทพ (2552) ที่ได้ศึกษาในปีเดียวกัน และพบว่า สถานศึกษาทุกแห่ง (4 แห่ง) มีการจัดการทำนิเทศภายในสถานศึกษาไม่ครบทุกขั้นตอน เนื่องจากผู้บริหารและครูขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศภายใน ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา ตลอดจน

บุคลากรขาดความตระหนักในคุณค่าของการนิเทศภายใน แต่สถานศึกษาทุกแห่งยังคงมีความต้องการให้มีการพัฒนาคุณภาพครูด้วยการนิเทศภายใน

นอกจากนั้น รัตนา ดวงแก้ว (2554, หน้า 78-79) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอน พบว่า ในงานวิจัยได้เสนอปัญหาของการนิเทศการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

- 1) ด้านการเตรียมการนิเทศ พบปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของคณะกรรมการการนิเทศ การขาดการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ และไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความต้องการอย่างแท้จริงของครูผู้รับการนิเทศ รวมถึงขาดการเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้นิเทศอย่างเหมาะสมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ
- 2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถและเวลาในการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้นิเทศ อีกทั้งผู้รับการนิเทศไม่มีความเข้าใจในกระบวนการนิเทศและไม่ได้รับการสะท้อนการนิเทศจากผู้นิเทศ และ
- 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการกำกับติดตาม และประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาการนิเทศเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาในระยะยาวและเกิดขึ้นในสถานศึกษาส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นคำถามที่นักวิชาการและนักการศึกษาต้องศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาเหล่านี้ให้ชัดเจนว่า สภาพปัญหาดังกล่าวมีลักษณะแท้จริงอย่างไร และมีสาเหตุอะไรที่ทำให้เกิดสภาพปัญหาเหล่านี้ และเพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ว่าประสบปัญหาดังกล่าวหรือไม่ จึงควรทำวิจัยเรื่อง สภาพ และปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อจะช่วยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักและแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาในอนาคต อีกทั้งยังสามารถใช้การนิเทศการศึกษาไปเป็นทางออกทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง การจัดทำ ดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาดโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

คำถามของการวิจัย

1. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 อยู่ในระดับใด

2. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่

3. ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

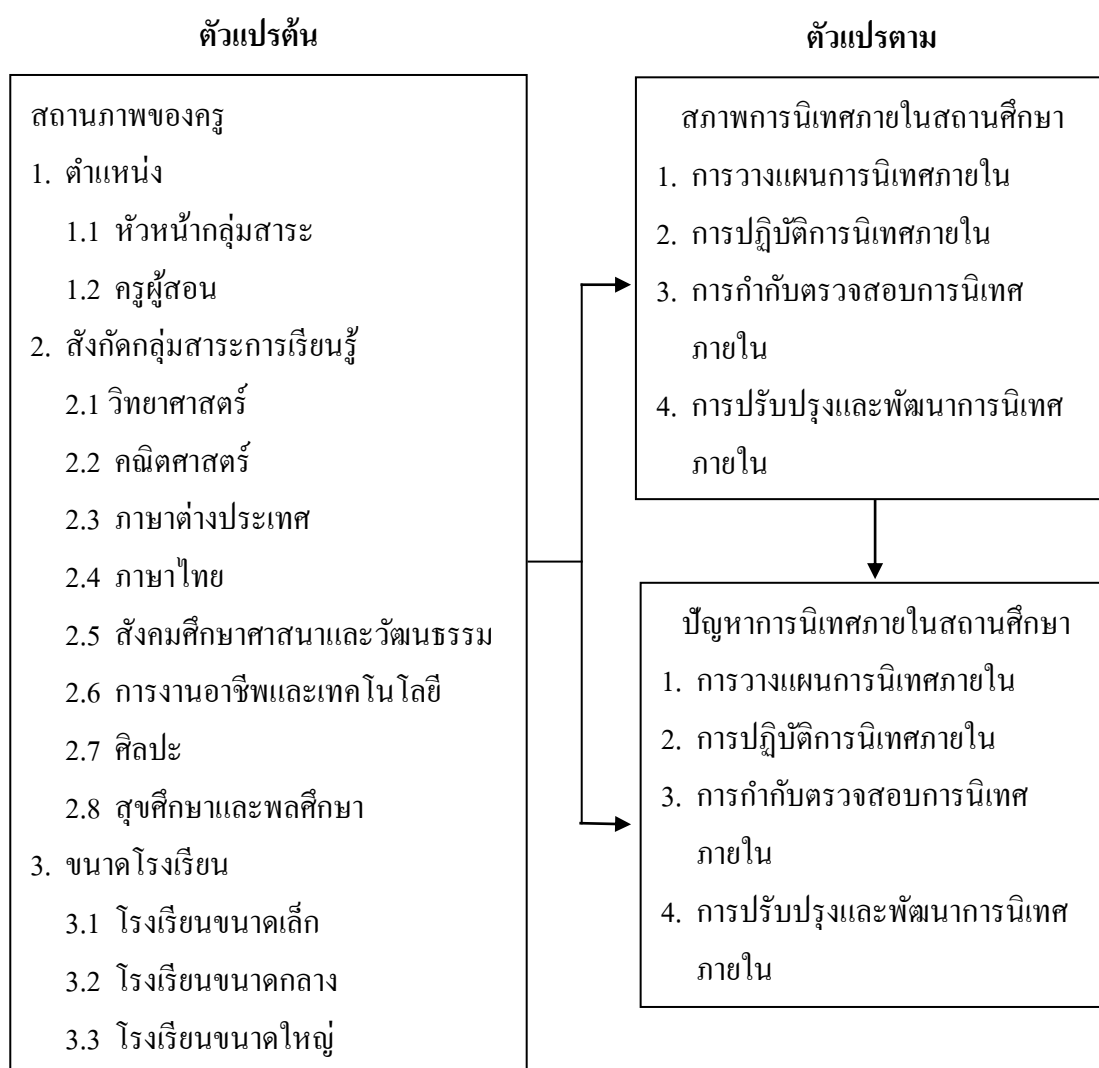
1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

2. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

3. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ซึ่งจะทำให้การประเมินคุณภาพภายนอก บรรลุวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามหลักการดำเนินงานขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายใน การกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน และการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน โดยศึกษาเปรียบเทียบตามตัวแปรด้าน ตำแหน่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาดโรงเรียน จัดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามกฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยทำการศึกษาในเนื้อหา 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศภายใน การกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน และการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัด 50 โรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 4,270 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ของ Krejcie and Morgan (1970) ประกอบด้วย ครู จำนวน 771 คน โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาด โรงเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 ตำแหน่ง

3.1.1.1 หัวหน้ากลุ่มสาระ

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้

3.1.2.1 วิทยาศาสตร์

3.1.2.2 คณิตศาสตร์

3.1.2.3 ภาษาต่างประเทศ

3.1.2.4 ภาษาไทย

3.1.2.5 สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

3.1.2.6 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

3.1.2.7 ศิลปะ

3.1.2.8 สุขศึกษาและพลศึกษา

3.1.3 ขนาดโรงเรียน

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามการปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ

3.2.1 การวางแผนการนิเทศภายใน

3.2.2 การปฏิบัติการนิเทศภายใน

3.2.3 การกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน

3.2.4 การปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศ หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศที่จะช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำกับครูผู้รับการนิเทศ และบุคลากรทางการศึกษา ให้พัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา

2. การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนในอันที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ การช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาหารือ เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมการสอนได้ด้วยตนเอง อันจะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

3. การวางแผนการนิเทศภายใน หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบการนิเทศต้องศึกษา คัดวิเคราะห์ถึงความต้องการและความจำเป็นในการนิเทศ เพื่อนำมากำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้สอดคล้องกัน โดยต้องการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตั้งเกณฑ์มาตรฐาน รวบรวมทรัพยากรที่มีทั้งบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ การมอบหมายงาน ประสานงาน กระจายอำนาจหน้าที่ ตาม โครงสร้างขององค์กร และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานต่าง ๆ

4. การปฏิบัติการนิเทศภายใน หมายถึง การลงมือปฏิบัติการนิเทศเพื่อ กระตุ้น จูงใจ เสริมสร้างกำลังใจ ให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำงาน การแนะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการนิเทศ

5. การกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน หมายถึง การที่ต้องควบคุม กำกับติดตามดูแล ให้กระบวนการนิเทศดำเนินไปตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดไว้ ในบางครั้งอาจมีการชี้แนะ เสริมความคิด หรือแทรกแซงเพื่อปรับทิศทางหรือกระบวนการดำเนินงาน
6. การปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน หมายถึง การที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับ นิเทศนำผลการประเมินผลการนิเทศที่ได้รับ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอน พัฒนาตนเอง ผู้เรียนและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
7. สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน หมายถึง สภาพการดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน การปฏิบัติการนิเทศภายใน ดังนี้ การวางแผนการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายใน การกำกับ ตรวจสอบการนิเทศภายใน การปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน
8. ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน หมายถึง ปัญหา อุปสรรค หรือข้อขัดข้อง ในการดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน ดังนี้ การวางแผนการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายใน การกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน การปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ ภายใน
9. สถานภาพของครู หมายถึง ตำแหน่งงานภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
  - 9.1 หัวหน้ากลุ่มสาระ หมายถึง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ ดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
  - 9.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่สอนในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18
10. กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง “กลุ่มสาระการเรียนรู้” 8 กลุ่มสาระ ดังนี้ กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา
11. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนในโรงเรียน
  - 11.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 499 คนลงมา
  - 11.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน

11.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน ขึ้นไป

12. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 18 จำนวน 50 โรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
2. ระบบการนิเทศภายใน
3. ปัญหาการนิเทศภายใน
4. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศศึกษามีพัฒนาการมาในหลายช่วง ซึ่งทำให้มุมมองที่นักวิชาการนำเสนอ ความหมายของการนิเทศการศึกษา มีความแตกต่างกัน ความหมายของการนิเทศการศึกษา ซึ่งนักวิชาการการศึกษาได้ให้ไว้จำนวนมาก ดังเช่น Eye and Netzer (1965, p. 12) ให้ความหมาย การนิเทศการศึกษาอย่างกว้าง ๆ ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหาร ซึ่งเกี่ยวกับความคาดหวังของ ผลสัมฤทธิ์จากการบริหารการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ Harris (1985, p. 10) ให้ความหมายว่า เป็นสิ่งที่บุคลากรของโรงเรียนกระทำต่อบุคลากรหรือสิ่งต่าง ๆ เพื่อรักษาไว้หรือเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยมุ่งให้เกิดผลโดยตรงต่อกระบวนการสอนอันจะนำไปสู่การส่งเสริม การเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งที่ อาคม จันทสุนทร (2525, หน้า 1) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นบริการอย่างหนึ่งที่จัดให้แก่ระบบการศึกษา มีเทคนิคและเป็นไปทางวิชาการการนิเทศการศึกษา จะกระทำต่อบุคลากรทางการศึกษา ทั้งครู ผู้บริหาร และฝ่ายบริการอื่น ๆ ในวงการศึกษ โดยมียุทธศาสตร์ปลายทางที่ผลการศึกษาหรือเด็กที่ได้รับการศึกษา สอดคล้องกับสังัด อุทรานันท์ (2530, หน้า 7) ที่ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและ บุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียนและปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536, หน้า 3) กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการจัดบริการการศึกษาเพื่อชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือ และความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุง การเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา นิยามดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศที่ต้องการพัฒนาการเรียนการสอนอันจะส่งผล ต่อผลสำเร็จในการจัดการศึกษา ซึ่งในความหมายนี้ Good (1973, p. 374) ได้ขยายความไว้ใน

พจนานุกรมไว้อย่างละเอียดเพิ่มขึ้นว่า การนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามทุกอย่างของผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางการศึกษา ในการให้ความช่วยเหลือแนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้ปรับปรุงวิธีสอน ช่วยพัฒนาครูให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษาให้รู้จักเลือกและใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน ปรับปรุงหลักสูตรและเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนพัฒนาและปรับปรุงวิธีสอนและการประเมินผลการสอน จากความหมายที่ Good กล่าวไว้ เป็นความหมายที่แสดงให้เห็นว่า ทิศทางของการนิเทศการศึกษาเริ่มมีจุดเน้นในการนิเทศการเรียนการสอนมากขึ้น Hoy and Forsyth (1986, p. 3) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษา โดยเน้นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครู โดยกล่าวการนิเทศเป็นชุดกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายของการนิเทศไม่ได้เป็นเรื่องของการตัดสินเกี่ยวกับความสามารถของครูหรือการควบคุมครู แต่เป็นการทำงานอย่างร่วมมือกันของครูซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับที่ Beach and Reinhart (2000, p. 8) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักการศึกษาอย่างเป็นหมู่คณะ โดยความร่วมมือร่วมใจเพื่อจะเสริมสร้างคุณภาพการเรียนการสอนในสถานศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู

นอกจากนี้ Glickman (1990, p. 5) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานและหน้าที่ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดเตรียมสื่อ การอำนวยความสะดวก การพัฒนาครูและการประเมินผลการเรียนการสอน และ Oliva and Pawlas (2001, pp. 11-12) สรุปว่า การนิเทศการศึกษา คือ การให้บริการแก่ครูทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยการให้บริการนี้ เป็นการช่วยเหลือที่มีความชำนาญเฉพาะ เพื่อที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การนิเทศจึงเน้นคำว่าบริการและช่วยเหลือเป็นสำคัญ

ความหมายของการนิเทศศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่ามีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวิวัฒนาการของการศึกษาจุดมุ่งหมายและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละยุคแต่ละสมัย รวมทั้งพื้นฐานความคิดความเชื่อของแต่ละคน แต่ก็สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ที่จะช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำกับครูผู้รับการนิเทศ และบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายของการศึกษา

ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ทางการบริหารที่มีความสำคัญในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด

มีนักวิชาการที่กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ ชาญชัย อาจิณสมาจาร (ม.ป.ป., หน้า 5-6) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก เพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กันอีกประการหนึ่ง การศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้ สิ่งเหล่านี้ก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น

2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และจะต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจตลอดเวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอนการนิเทศการศึกษา จึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษา ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์ จากการอภิปรายและจากข้อค้นพบของการวิจัยมีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตดังกล่าว การนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการได้

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษา

วิจิตร วรุตบางกูร (ม.ป.ป. อ้างถึงใน กิตติมา ปรีดีดิถก, 2532, หน้า 263) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษายิ่งจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษายิ่งจะช่วยให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

3. การแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการ โดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ปัญหาได้สำเร็จ
ลุล่วง

สุทนต์ ศรีไสย์ (2545, หน้า 7-8) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศการศึกษาสามารถเป็นประโยชน์ต่อครูได้ดังนี้

1. การนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในห้องเรียนครูก็จะเป็นบุคคลที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ได้ सम्บูรณ์แบบ และจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน

2. การนิเทศสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็นด้วยตนเองว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด

3. การนิเทศช่วยครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการทำงานหรือการสอนของครูคนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงการสอนของตน นอกจากนี้ จะมีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์การสอนและรับเอาวิธีการใหม่ ๆ จากครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนแก่ครูคนอื่น ๆ ด้วย

4. การนิเทศช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ครูแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกัน เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้าง ๆ ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการเสริมวิชาการการพัฒนาหลักสูตร และการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยเกี่ยวกับชั้นเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่ม และชี้ให้เห็นความสามารถในการควบคุมและจัดการความน่าเชื่อถือและความเป็นวิชาการของครูคนนั้น ได้เป็นอย่างดี

5. การนิเทศจะเป็นกระบวนการที่ทำทลายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติงานครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งเป็นผลมาจากผลการประเมินข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำทลายและช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย

สรุปได้ว่า การนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงการจัดทำ ดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

Sergiovanni and Starratt (2007, p. 3) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่าเป็นการช่วยเหลือสถานศึกษา โดยเพิ่มโอกาสและความสามารถของสถานศึกษา เพื่อให้มีการจัดทำ

ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน Beach and Reinhartz (2000, pp. 4-5) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นการจัดทำเพื่อสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาและความงอกงามในวิชาชีพในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลสูงสุดต่อคุณภาพการเรียนการสอน ความงอกงามและการพัฒนาดังกล่าวขึ้นอยู่กับระบบที่มีพื้นฐานจากความไว้วางใจ และการให้การสนับสนุนความพยายามของครูในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียน Burton and Brueckner (1955 อ้างถึงใน ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์, 2549, หน้า 96-97) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. เป้าหมายสูงสุดของการนิเทศ คือ การส่งเสริมความเจริญเติบโตของผู้เรียน เพื่อการนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น
2. เป้าหมายรองของการนิเทศคือการส่งเสริมการใช้ภาวะผู้นำในการพยายามปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตลอดปี ทุกระดับการศึกษา ภายในระบบการพัฒนา และจากประสบการณ์การเรียนรู้หรือเนื้อหาหนึ่งไปยังอีกเนื้อหาหนึ่ง
3. เป้าหมายในระดับต้นคือการร่วมมือกันพัฒนาองค์ประกอบที่พึงประสงค์ในการเรียนการสอน ได้แก่

- 3.1 กระบวนการนิเทศทุกวิธีจะช่วยในการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน
- 3.2 การนิเทศจะช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศทางกายภาพสังคมและจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียน
- 3.3 การนิเทศจะช่วยในการประสานและบูรณาการความพยายาม และวัสดุทางการศึกษาทั้งหมด เพื่อให้การศึกษาดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

3.4 การนิเทศจะช่วยในการประสานความร่วมมือของทุกคน เพื่อแก้ปัญหาของตนเองและคนอื่น อันจะเป็นการส่งเสริมวิธีการสอนที่ถูกต้องและป้องกันปัญหาในการสอน

3.5 การนิเทศ ช่วยกระตุ้นและพัฒนาผู้สอนให้มีความคิดในทางสร้างสรรค์
หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 24-25) ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีให้แก่ครูในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการและทางความคิด ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความคิดสร้างสรรค์ และความมุ่งมั่น มีอุดมการณ์ในอันที่จะอบรมนักเรียน ให้เป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ
2. เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนให้แก่ครูในด้าน การวิเคราะห์และปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการศึกษาพื้นฐาน ความรู้ของผู้เรียน การเลือก

และปรับปรุงเนื้อหาการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาการใช้ประกอบการเรียนการสอน การจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม และการประเมินผลการเรียนการสอน

3. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของครู โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ได้แก่ การร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการแก้ปัญหาการสอน การร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีระบบ ระเบียบ การร่วมมือกันทำงานด้วยความเข้าใจเห็นอกเห็นใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน การร่วมมือกันทำงานอย่างมีเหตุมีผล ในการพัฒนาหลักสูตรสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและก้าวหน้า เกิดประโยชน์สูงสุด การประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายการนิเทศและแหล่งวิทยาการ ในการบริการช่วยเหลืองานวิชาการของโรงเรียน

4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในตำแหน่งวิชาชีพ โดยสร้างความมั่นใจในความถูกต้อง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการสอน สร้างความสบายใจในการทำงานร่วมกัน และสร้างความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

บันทึก พุทธศักราช (2537, หน้า 80-81) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียนที่สำคัญ 5 ประการ

1. มุ่งพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้ได้รับความรู้เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น
2. มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนและสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพ
3. มุ่งพัฒนาการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาและการนิเทศ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ในอันที่จะได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งในและนอกชุมชน
4. ส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้ทำงานด้วยความมั่นใจ มีกำลังใจในการทำงาน
5. ประสานงานและอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการนิเทศจากภายนอกอย่างสม่ำเสมอ จากแนวคิดข้างต้นจะพบว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา มีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการนิเทศ เพื่อพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอน และการปฏิบัติงานของครู ส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีความไว้วางใจ และความมั่นคงในความก้าวหน้าในวิชาชีพ

หลักการของการนิเทศการศึกษา

หลักการของการนิเทศศึกษานั้นมาจากความคิด ความเชื่อของนักการศึกษาที่มีต่อการนิเทศการศึกษา Hoy and Forsyth และ Beach and Reinhart ได้กล่าวถึงสมมติฐานต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นฐานคิดสำคัญต่อการพัฒนาเป็นหลักการของการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

Hoy and Forsyth (1986, p. 3) กล่าวว่า การที่ผู้นิเทศจะจัดทำกรนิเทศการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้นิเทศต้องมีสมมติฐานต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้

1. บุคคลที่เป็นหัวใจของพัฒนาการเรียนการสอนได้คือครู
2. ครูต้องการอิสรภาพที่จะพัฒนาการเรียนการสอนตามแบบฉบับของตนเอง
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทางสังคม รวมทั้งการจัดให้มีการกระตุ้นทางปัญญาและทางวิชาชีพ
4. แบบแผนการนิเทศที่ยึดติดตายตัว และการใช้การบีบบังคับจะไม่ทำให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนการสอน
5. การพัฒนาการเรียนการสอนมักจะประสบความสำเร็จในสถานการณ์การทำงานแบบเพื่อนร่วมวิชาชีพ ไม่ใช่การแสดงออกว่าเหนือกว่า และเป็นการสนับสนุนให้ครูมีการแสวงหาความรู้ และมีการทดลอง

Beach and Reinhart (2000, p. 9) ได้กล่าวถึงสมมติฐานสำคัญที่ใช้เป็นหลักการในการจัดทำนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งสมมติฐานเหล่านี้ต้องมาจากพื้นฐานที่ที่กำหนดคุณลักษณะของผู้นิเทศว่าต้องเป็นบุคคลที่มีความใจกว้าง ไม่มีท่าทีคุกคามผู้อื่น มีความน่าไว้วางใจ และสามารถมีสัมพันธภาพแบบเสริมพลังใจซึ่งกันและกัน ระหว่างครูและผู้นิเทศ ซึ่งทำให้เกิดความงอกงามด้วยกันทั้ง 2 ฝ่ายการนิเทศ จึงเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตสมมติฐานที่ Beach and Reinhart นำเสนอไว้ ประกอบด้วย

1. ครูสามารถแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนโดยการปรับพฤติกรรมของตนเอง
2. การตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับพฤติกรรมของตนเองต้องมาจากภายในตัวครูเองมากกว่าการถูกบังคับจากผู้อื่น
3. พฤติกรรมการสอนของครูจะได้รับการศึกษาวิเคราะห์และระบุได้อย่างชัดเจน โดยผ่านการอภิปรายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันอย่างไม่เป็นทางการ การเยี่ยมชั้นเรียนและการสังเกตอย่างเป็นระบบ
4. ผู้นิเทศสามารถให้มุมมองที่เป็นประโยชน์แก่ครูได้โดยใช้การสอนและการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเอื้ออำนวยและการสังเกตห้องเรียน

5. เมื่อได้สารสนเทศที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับ ครูจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนด สิ่งที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง

6. คุณภาพการปฏิบัติงานของครูและผู้นิเทศจะสูงขึ้น เมื่อสัมพันธ์ภาพของครูและ ผู้นิเทศมีลักษณะของความเป็นเพื่อนและอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความร่วมมือ การเคารพ และความมั่นใจซึ่งกันและกัน

Sergiovanni and Starratt (1983, pp. 29-30) กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องคำนึงถึงการปรับปรุงการเรียนการสอน และการจัดทำ โดยทั่วไปรวมทั้งจัดให้มีความพร้อมทางวัตถุต่าง ๆ

2. การนิเทศการศึกษาและการบริหารการศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

3. การนิเทศการศึกษาที่ดีต้องอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาวิทยาศาสตร์ และความเป็น ประชาธิปไตย

4. การนิเทศการศึกษาที่ดีเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ อาจใช้วิธีการศึกษาปรับปรุงและประเมินผลการผลิต

5. การนิเทศการศึกษาที่ดีควรเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. การนิเทศการศึกษาที่ดีต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบมีการประสานความร่วมมือ และจัดให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

7. การนิเทศการศึกษาที่ดีต้องเป็นวิชาชีพ

สังค อุทรานันท์ (2530, หน้า 15-18) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 หลักการใหญ่ ดังนี้

หลักการที่ 1 การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศ โดยการจัดทำการนิเทศต้องมีการทำงานเป็นขั้นตอน (Steps) มีความต่อเนื่อง (Continuity) ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Interaction) ในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน

หลักการที่ 2 การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การดำเนินงานนั้น ต้องผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ใช่การจัดทำกับนักเรียน โดยตรง แต่การนิเทศ การศึกษาเป็นการทำงานโดยผ่านตัวครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันกับครูและ บุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ 3 การนิเทศการศึกษานับบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งไม่ได้ หมายถึงเฉพาะบรรยากาศแห่งการทำงานร่วมกันเท่านั้น และจะหมายรวมถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงบทบาทในฐานะผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนการยอมรับผิดชอบต่อผลงานร่วมกันด้วย

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536, หน้า 26-27) กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาคควรมีการบริหารอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนเป็นการดำเนินงานเป็นโครงการ
2. การนิเทศการศึกษาถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงานคือความเป็นประชาธิปไตยเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างของบุคคลเป็นความร่วมมือร่วมใจกัน
3. การดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
4. การนิเทศการศึกษาจะให้ผลดีควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา และช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหา ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อน

หลักการของการนิเทศการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักการที่สามารถจะนำไปใช้ในการจัดทำกรนิเทศของผู้นิเทศ เป็นแนวทางในการปฏิบัติกรนิเทศการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย หลักการที่สำคัญ คือ หลักของการมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาครูเป็นสำคัญ หลักแห่งความร่วมมือของผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครู หลักของการสร้างสัมพันธภาพบนความเท่าเทียมและการยอมรับซึ่งกันและกัน หลักของความเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และหลักของความยืดหยุ่นให้อิสระในการพัฒนาตนเอง

ภารกิจของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาครู และพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดทำ นิเทศการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ดังกล่าวจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครอบคลุมภารกิจต่าง ๆ นักวิชาการได้กล่าวถึงภารกิจของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

Glickman, Gordon and Ross-Gordon (2009, pp. 299-300) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกรนิเทศการศึกษา เพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยกล่าวถึงภารกิจของการนิเทศ 5 ประการ ได้แก่ การให้การช่วยเหลือโดยตรง (Direct assistance) การพัฒนาโดยกลุ่ม (Group development) การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional development) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) และการวิจัยปฏิบัติการ (Action research) อย่างไรก็ตาม การที่ผู้นิเทศจะปฏิบัติตามภารกิจ 5 ประการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้นิเทศจะต้องมีสิ่งจำเป็นเบื้องต้น (Prerequisites) ได้แก่ ความรู้ ทักษะระหว่างบุคคล และทักษะเชิงเทคนิค เพื่อการปฏิบัติ

ภารกิจของการนิเทศการศึกษา ซึ่งโดยการจัดทำตามภารกิจดังกล่าวจะช่วยให้ครูได้ร่วมกันจัดทำเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของสถานศึกษาและความต้องการของครู

Harris (1985, pp. 10-13) นักวิชาการที่นำเสนอแนวคิดสำคัญในการนิเทศการเรียนการสอน โดยได้แบ่งภาระงานนิเทศออกเป็น 10 ประการ ดังนี้

1. งานพัฒนาหลักสูตร (Developing curriculum) เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบพัฒนาหลักสูตร จัดทำแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กำหนดมาตรฐานหลักสูตร จัดทำหน่วยการเรียนการสอน และสร้างรายวิชาใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสถานศึกษา

2. งานจัดการเรียนการสอน (Organizing for instruction) เป็นงานที่จัดเตรียมทั้งผู้เรียนครูและบุคลากร พื้นที่และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเวลาและวัตถุประสงค์การสอน

3. การจัดเตรียมบุคลากร (Providing staff) เป็นการทำให้มีบุคลากรที่เพียงพอและมีความสามารถเหมาะสมกับในการเรียนการสอน โดยดำเนินการคัดเลือกบรรจุทดสอบและการพัฒนาบุคลากร

4. การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก (Providing facilities) เป็นการออกแบบและจัดเตรียมเครื่องมือสื่ออุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน และมีการพัฒนาปรับปรุงห้องเรียนและเครื่องมืออุปกรณ์การสอน

5. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ (Providing materials) เป็นการคัดเลือกและจัดหาอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรและการเรียนการสอน

6. การจัดอบรมบุคลากรประจำการ (Arranging for in-service education) เป็นการวางแผนและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา อาจจัดเป็นการประชุมปฏิบัติ การการประชุมหารือ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม รวมทั้งการจัดการศึกษาที่เป็นทางการอื่น ๆ

7. การปฐมนิเทศ (Orientation staff members) เป็นการให้ข้อมูลที่มีความจำเป็นที่จะให้บุคลากรปฏิบัติตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ และเป็นการช่วยเหลือบุคลากรบรรจุใหม่ให้สามารถปรับตัวและมีความคุ้นเคยกับสิ่งอำนวยความสะดวกบุคลากรอื่น ๆ และชุมชน

8. งานประสานบริการพิเศษสำหรับนักเรียน (Relating special pupil services) เป็นการจัดบริการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา นโยบาย การจัดลำดับความสำคัญของงาน และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบริการบุคคลและการบริการที่จัดขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ทางการสอนของสถานศึกษา

9. การพัฒนาการประชาสัมพันธ์ (Developing public relation) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศแก่ชุมชนและรับข้อมูลจากชุมชน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการเรียนการสอน

10. การประเมินการเรียนการสอน (Evaluating instruction) เป็นการวางแผนการจัดองค์การ และการปฏิบัติตามกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการตีความข้อมูล เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ตัดสินใจในการปรับปรุงการเรียนการสอน

อย่างไรก็ตาม ภารกิจตามที่กล่าวทั้งหมดนี้ Harris เสนอว่า มีภารกิจเพียง 5 ประการที่ถือว่าเป็นภารกิจหลัก คือ การประเมินการเรียนการสอน งานพัฒนาหลักสูตร การจัดอบรมบุคลากรประจำการ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการจัดเตรียมบุคลากร

ระบบการนิเทศภายใน

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะสำคัญ คือ กระบวนการนิเทศทั่วไป และกระบวนการนิเทศการเรียนการสอน โดยแต่ละลักษณะมีสาระพอสังเขป

กระบวนการนิเทศทั่วไป

กระบวนการนิเทศในสถานศึกษา คือ ขั้นตอนการจัดทำการนิเทศในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้หากพิจารณาถึงขอบข่ายของการนิเทศแล้ว จะพบว่า งานนิเทศการศึกษาของสถานศึกษามีขอบข่ายของการนิเทศ 2 ลักษณะ คือ 1) งานนิเทศทั่วไปซึ่งเป็นงานพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน และ 2) งานนิเทศการสอนเป็นงานพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยตรงเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539, หน้า 3) ดังนั้น จึงขอเสนอกระบวนการนิเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) กระบวนการนิเทศทั่วไปของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการนิเทศของสถานศึกษาในภาพรวมทุกด้าน และ 2) กระบวนการนิเทศการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศที่เน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน รายละเอียดนำเสนอตามประเด็นต่อไปนี้

กระบวนการนิเทศทั่วไปของสถานศึกษา

เป็นกระบวนการที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการนิเทศของสถานศึกษาในภาพรวมทุกด้าน โดยสามารถนำกระบวนการนิเทศนี้มาใช้ในการนิเทศทุกลักษณะ เพื่อการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กระบวนการนิเทศโดยส่วนใหญ่มีขั้นตอนในลักษณะเดียวกับการบริหารขั้นตอนสำคัญ ๆ คือ การวางแผน การจัดทำตามแผน และการประเมินผลการจัดทำ Harris (1985, pp. 14-15) ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้เรียกว่า “Harris’ POLCA” ประกอบด้วย การจัดทำ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่ผู้รับผิดชอบการนิเทศต้องคิดวิเคราะห์ถึงความต้องการและความจำเป็นในการนิเทศ เพื่อนำมากำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้สอดคล้องกัน โดยต้องการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการนิเทศ จัดทำแผนการจัดทำโครงการ และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน
  2. ขั้นตอนการจัดองค์การ (Organizing) เป็นขั้นตอนที่กำหนดโครงการของคณะทำงาน ตั้งเกณฑ์มาตรฐาน การรวบรวมทรัพยากรที่มีทั้งบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ การมอบหมายงาน การประสานงาน การกระจายอำนาจหน้าที่ โครงสร้างขององค์การ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานต่าง ๆ
  3. ขั้นตอนการนำสู่การปฏิบัติ (Leading) เป็นขั้นที่ตัดสินใจในการจัดการนิเทศ กำหนดวิธีการในการนิเทศ กระตุ้นจูงใจเสริมสร้างกำลังใจให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำงาน การแนะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการนิเทศ
  4. ขั้นตอนการควบคุม (Controlling) เป็นขั้นที่ผู้รับผิดชอบต้องควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแล ให้กระบวนการนิเทศดำเนินไปตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดไว้ ในบางครั้งอาจมีการชี้แนะเสริมความคิดหรือแทรกแซง เพื่อปรับทิศทางหรือกระบวนการดำเนินงาน
  5. ขั้นตอนการประเมินผล (Assessing) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องร่วมกันประเมินผลการนิเทศว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลต้องจัดทำอย่างมีแบบแผน และมีความเที่ยงตรง และอาจจัดทำการวิจัยประเมินผลร่วมด้วย
- อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 1985 Harris ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้เกิดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ลดการควบคุม ติดตามการทำงานลง Harris (1985) แบ่งขั้นตอนการจัดทำ ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) เป็นการศึกษาสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง มีขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสภาพการณ์ต่าง ๆ 1.2) การสังเกตปรากฏการณ์รอบตัวโดยละเอียด 1.3) การทบทวนเพื่อตรวจสอบปรากฏการณ์รอบตัว และ 1.4) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน
2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) เป็นการกำหนดความสำคัญของงาน โดยดำเนินการ ดังนี้ 2.1) กำหนดเป้าหมาย 2.2) กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ 2.3) กำหนดทางเลือก และ 2.4) จัดลำดับความสำคัญของงาน

3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) เป็นการจักระบบวางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยดำเนินการ ดังนี้ 3.1) จัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ 3.2) การนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ 3.3) เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมในการปฏิบัติงาน 3.4) จักระบบการทำงาน และ 3.5) การกำหนดแผนในการทำงาน

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating resources) เป็นการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน โดยดำเนินการ ดังนี้ 4.1) กำหนดทรัพยากรตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ 4.2) จัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ 4.3) กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะ และ 4.4) มอบหมายบุคลากรให้ปฏิบัติงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการประสานการใช้ทรัพยากร ทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และประสานแผนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยดำเนินการ ดังนี้ 5.1) ประสานการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ 5.2) สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน 5.3) ปรับการทำงานส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และ 5.4) ประสานแผน โดยกำหนดเวลาการทำงานแต่ละช่วงให้ชัดเจน

6. การอำนวยการ (Directing) เป็นการทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการจัดทำตามแผนงานให้มากที่สุด โดยดำเนินการ ดังนี้ 6.1) แต่งตั้งบุคลากร 6.2) กำหนดแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติในการทำงาน 6.3) แนะนำการปฏิบัติงาน และ 6.4) ตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน

สงัด อุทรานันท์ (2530, หน้า 84-88) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยมีขั้นตอนทำงานพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน คือ การวางแผน การจัดทำตามแผน และการประเมินผลการจัดทำ โดยเพิ่มขั้นตอนของการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ และการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศโดยกำหนดขั้นตอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จะทำการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็น ที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จัดขึ้น

2. ให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะจัดทำว่า จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการจัดทำอย่างไรและจะอย่างไรให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญทุกครั้งสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตามถือเป็นความจำเป็นสำหรับการนิเทศที่ยังไม่เป็นไปอย่างต้องการ จำเป็นต้องมีกรทบทวนความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

3. การจัดทำการปฏิบัติการนิเทศ (Doing-D) ประกอบด้วย การปฏิบัติงานใน 3 ลักษณะ คือ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ

4. การสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R) เป็นขั้นตอนของการเสริมแรงของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจ และบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนนี้อาจดำเนินการไปพร้อม ๆ กับที่ผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงแล้ว

5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงานที่ได้จัดทำผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล ก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขให้ตรงหรือสอดคล้องกับสภาพปัญหานั้น ๆ

หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2539, หน้า 63) กำหนดขั้นตอนการจัดทำการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องมี 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมการนิเทศ ผู้บริหารแจ้งนโยบายด้านการนิเทศแก่คณะครู แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นระดับ โรงเรียน และกำหนดกรอบแผนงานนโยบายและวัตถุประสงค์

2. ขั้นวางแผนการนิเทศ วางแผนระดับ โรงเรียนและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดทำโครงการและงาน

3. ขั้นปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ดำเนินการตามแผนและโครงการและพัฒนาสื่อและวิธีการนิเทศ

4. ขั้นประเมินผลการนิเทศ การกำกับ ติดตามและควบคุมคุณภาพ

5. ขั้นปรับปรุงแก้ไข กรณีต้องปรับปรุงให้กลับไปดำเนินการตั้งแต่ขั้นที่ 1 ใหม่ กรณีได้ผลดีให้ดำเนินการหมุนวนตั้งแต่ขั้นที่ 3

กระบวนการนิเทศการเรียนการสอน

การนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่เป็นที่รู้จัก และใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ การนิเทศแบบคลินิก Cogan (1973, pp. 10-12) ได้เสนอวงจรการนิเทศ โดยแบ่งการนิเทศเป็น 8 ขั้นตอน

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศ

2. การวางแผนร่วมกับครู

3. การกำหนดกลยุทธ์ในการสังเกต

4. การสังเกตการสอน

5. การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน

6. การวางแผนเพื่อกำหนดกลยุทธ์

7. การประชุมปรึกษาหารือ

8. การปรับปรุงแผน

อย่างไรก็ตาม Hoy and Forsyth (1986, pp. 47-49) ได้นำ “วงจรนิเทศแบบคลินิก” (Cycle of clinical supervision) มาพัฒนาและนำเสนอโดยแบ่งออกเป็นการจัดทำ 3 ระยะ คือ

1. ระยะก่อนการสังเกต ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศ โดยการลดความวิตกกังวล ซึ่งเจตนาของผู้นิเทศและหน้าที่ของครูและผู้นิเทศในการทำงานร่วมกัน ช่วยให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมายและความหมายของการนิเทศแบบคลินิก

ขั้นที่ 2 การวางแผนร่วมกับครู เป็นขั้นที่ครูและผู้นิเทศร่วมมือกันจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้เรียนและครู แผนต้องกำหนดผลลัพธ์ของการสอน กลยุทธ์การสอน การเสริมแรงในการเรียนรู้และการประเมินผล

ขั้นที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์ ในการสังเกตผู้นิเทศและครูจะร่วมกันวางแผนการสังเกต โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสังเกต วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมกลวิธีในการสังเกต และการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ระยะการสังเกต เป็นการจัดทำตามแผนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การสังเกตการสอน เมื่อทุกอย่างได้รับการเตรียมการไว้แล้วสำหรับการสังเกต กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ครูและผู้นิเทศมีความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการสังเกต และการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดี ผู้นิเทศจึงจัดทำกรสังเกตการสอนและใช้เครื่องมือที่กำหนดร่วมกันในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ระยะหลังการสังเกต ประกอบด้วย ขั้นตอนอีก 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน เป็นการวิเคราะห์ที่ได้จากการสังเกต ในช่วงต้นผู้นิเทศและครูอาจแยกกัน วิเคราะห์แล้วจะนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน โดยอาจเชิญคนอื่นมาร่วมพิจารณาด้วยการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน จะเป็นพื้นฐานสำหรับการอภิปรายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในห้องเรียนที่สร้างสรรค์ได้

ขั้นที่ 6 การวางแผนเพื่อกำหนดกลยุทธ์ เป็นความรับผิดชอบของผู้นิเทศที่จะเตรียมการประชุมเป็นขั้นที่มีความสำคัญมาก ผู้นิเทศต้องเตรียมประเด็นในการประชุมและเลือกกลยุทธ์ในการจัดทำประชุม

ขั้นที่ 7 การประชุมปรึกษาหารือ ขั้นนี้ครูและผู้นิเทศจะเป็นสมาชิกการประชุม เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้อะไรและกระบวนการเรียนการสอนการวางแผน และกิจกรรมต่าง ๆ จะนำไปสู่การประชุม

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแผน ครูและผู้นิเทศร่วมกันพิจารณาในเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครู รวมทั้งการวางแผนและการเริ่มต้นในการจัดทำตามวงจรใหม่ กระบวนการนิเทศการเรียนการสอนตามวงจรมิเทศแบบคลินิก สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศ ทั้งเป็นรายบุคคลและการนิเทศแบบกลุ่ม รวมทั้งนำกระบวนการเหล่านี้มาปรับในการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นต้น

ความหมายของระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา

ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของระบบการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาคงต้องทำความเข้าใจคำว่า ระบบเป็นเบื้องต้นก่อนระบบตามความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็นกลุ่มของสิ่งซึ่งมีลักษณะประสานเข้าเป็นสิ่งเดียวกัน ตามหลักแห่งความสัมพันธ์ สอดคล้องกันด้วยระเบียบของธรรมชาติหรือหลักเหตุผลทางวิชาการ เช่น ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบจักรวาล ระบบสังคม ระบบการบริหารประเทศ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ระบบตามความหมายนี้สามารถจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ระบบที่มีอยู่ตามธรรมชาติและระบบที่มนุษย์ปรุงแต่งขึ้น

Griffiths (1988, p. 116) ให้ความหมายของระบบว่าระบบเป็นส่วนประกอบที่ซับซ้อนซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

Kast (1979, p. 98) กล่าวว่า ระบบ คือ สิ่งทั้งหมดที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบและอยู่รวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย ส่วนประกอบหรือระบบย่อยตั้งแต่ 2 ส่วนขึ้นไป ที่ต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีเส้นแบ่งเขตที่สามารถบอกได้เป็นเส้นคั่นระหว่างองค์ประกอบของระบบ และสภาพแวดล้อมซึ่งอยู่เหนือขึ้นไป

Kimbrough and Nunnery (1983, p. 293) ให้ความหมายระบบว่า คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยองค์ประกอบต่าง ๆ จะมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์ต่อกัน และมีเส้นแบ่งเขตระหว่างองค์ประกอบของระบบ โดยแบ่งเขตระหว่างระบบหนึ่งกับระบบอื่น ๆ

Kindred (1980, p. 6) และ Lucas (1985, p. 5) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง วิธีการซึ่งเป็นวิธีการทำงานหรือกระบวนการทำงานที่มีระเบียบและขั้นตอนเฉพาะของตนเอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์รวมอย่างมีความต่อเนื่อง และเป็นวงจรที่ซ้ำ ๆ กัน

सनानजठर सुकनठरुथु (2547, หนา 11) กล่าวถึงระบบในฐานะที่เป็นกลุ่มขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบซึ่งกันและกัน ร่วมกัน ทำหน้าที่โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบริบท เพื่อให้ภารกิจของระบบบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป ระบบ หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบกันจนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีคุณสมบัติมีความสัมพันธ์กัน ทำหน้าที่ร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของระบบ โดยมีกระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นระเบียบและชัดเจน

จากความหมายของระบบดังกล่าวข้างต้น พบว่า ระบบเป็นกลุ่มขององค์ประกอบของส่วนต่างที่มีอยู่ด้วยกัน นักวิชาการกล่าวถึงองค์ประกอบของระบบไว้ดังนี้

Hoy and Miskel (2001, p. 297) กล่าวถึงระบบโรงเรียนที่มีคุณภาพและประสิทธิผลว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลที่ได้รับและรูปแบบระบบสังคมของโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ปัจจัย 2) กระบวนการ 3) ผลที่ได้รับ 4) ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) สภาพแวดล้อม โดยที่องค์ประกอบทั้ง 5 จะต้องมีความสัมพันธ์กัน

सनานจิตร सुकनथर्थ (2547, หน้า 19-20) กล่าวว่า ระบบเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของวิธีการหรือกระบวนการทำงาน ซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 5 ส่วน คือ

1. ปัจจัยนำเข้า คือ ทุกสิ่งที่ใส่เข้าไปในระบบหรือทรัพยากรทั้งหมดที่ใช้ในการจัดทำปัจจัยนำเข้าที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยีในรูปของอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่วนปัจจัยนำเข้าที่เป็นนามธรรม เช่น สารสนเทศอาจเป็นในรูปของปรัชญาความคาดหวังนโยบาย เป็นต้น
2. กระบวนการ หมายถึง ชุดของการกระทำที่สัมพันธ์กันร่วมกันดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลที่มุ่งหวังโดยใช้ทรัพยากรที่ป้อนเข้าสู่ระบบ
3. ผลผลิตเป็นผลรวมของการดำเนินกิจกรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจริง (Actual outputs) ซึ่งอาจจะเป็นรูปของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ส่งออกไปสู่สภาพแวดล้อม ผลที่เกิดขึ้นสามารถพิจารณาได้ทั้งผลที่เกิดขึ้นทันที (Immediate outputs) ผลที่ตามมา (Outcomes) หรือผลกระทบ (Impact)
4. ข้อมูลย้อนกลับเป็นกลไกการควบคุมการผลิตให้เป็นไปตามความคาดหวังของระบบ กลไกนี้อาจอยู่ในรูปของการกำกับ (Monitoring) การติดตาม (Follow-up) หรือการประเมิน (Evaluation) ซึ่งระบบสามารถสร้างกลไกให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ทั้งจากภายในระบบและจากบริบทภายนอก
5. บริบทหรือสภาพแวดล้อมภายนอก ความสัมพันธ์ระหว่างระบบภายนอกกับระบบภายใน มี 2 ลักษณะ คือ 5.1) บริบทในฐานะผู้รับผลผลิตจากระบบทำหน้าที่ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ระบบ หรือภาพสะท้อนว่าผลผลิตของระบบมีความเหมาะสมหรือไม่ 5.2) มีความสัมพันธ์ในแง่ของการมีอิทธิพล ทั้งในเชิงเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงอยู่และการเจริญเติบโต

ของระบบส่วนบริบทภายใน ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีวัฒนธรรม ความเชื่อค่านิยม แยกต่างหาก

จากความหมายและแนวคิดทฤษฎีระบบดังกล่าว ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เป็นประโยชน์ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายระบบการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ในการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น ดังนั้น หากจะให้ความหมายของระบบการนิเทศในสถานศึกษา ก็น่าจะหมายถึง องค์ประกอบที่แสดงถึงกลไกหรือกระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ในการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) ปัจจัยนำเข้า คือ หลักการผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศและปัจจัยสนับสนุน 2) กระบวนการนิเทศ 3) ผลผลิตการนิเทศ 4) ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) สภาพแวดล้อมภายนอก

องค์ประกอบของระบบการนิเทศในสถานศึกษา

ระบบการนิเทศในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงกลไกในการปฏิบัติการร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาครูในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น หากพิจารณาองค์ประกอบของระบบโดยประยุกต์ทฤษฎีระบบทั่วไปมาใช้ระบบการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา จึงประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับ และสภาพแวดล้อมภายนอก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการดำเนินงานตามระบบการนิเทศการศึกษา ได้แก่ หลักการแนวคิดของการนิเทศการศึกษา บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ผู้รับการนิเทศ รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนการนิเทศอื่น ๆ เช่น สื่อวัสดุอุปกรณ์ การนิเทศ และงบประมาณ

1.1 หลักการของการนิเทศการศึกษา เป็นหลักปฏิบัติและแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย หลักการการนิเทศการศึกษาที่สำคัญ คือ หลักของการมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาครูเป็นสำคัญ หลักแห่งความร่วมมือของผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครู หลักของการสร้างสัมพันธภาพบนความเท่าเทียมและการยอมรับซึ่งกันและกัน หลักของความเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และหลักของความยืดหยุ่นให้อิสระในการพัฒนาตนเอง

1.2 บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ในกรณีที่เป็นการนิเทศภายในสถานศึกษา บุคลากรที่ทำหน้าที่ผู้นิเทศการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบ หรือ ได้รับมอบหมาย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา

แนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งควรต้องมีลักษณะเฉพาะบางประการที่จะเอื้อให้การปฏิบัติงานนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สังด์ อุทรานันท์ (2530, หน้า 64-66) กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรทางการนิเทศไว้ดังนี้

1) คุณลักษณะของผู้บริหารที่เอื้อต่อการนิเทศการศึกษา ได้แก่ 1.1) ควรต้องเป็นผู้ที่เข้าใจว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานของผู้บริหาร ส่วนครูที่ทำหน้าที่นิเทศเป็นคณะกรรมการ ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้ลงไปทำงานร่วมกับครู 1.2) เป็นผู้ที่มีความสนใจและให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ 1.3) ให้ความสำคัญแก่การบริหารบุคคล โดยถือว่าผลงานที่มีคุณภาพนั้นมาจากผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ 1.4) ยอมรับการทำงานเป็นคณะและให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงานทุกคน โดยถือว่าทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

2) คุณลักษณะของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ ได้แก่ 2.1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของครู 2.2) เป็นผู้ไม่นิยมการใช้อำนาจในการทำงาน 2.3) มีความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา หลักสูตรและการสอน 2.4) มีความสามารถในการสาธิต การสอน 2.5) มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการสอน จิตวิทยาพัฒนาการ และเข้าใจสภาพของท้องถิ่น

Glickman et al. (2009) กล่าวว่า ผู้นิเทศ ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน และสาเหตุที่ทำให้สถานศึกษาขาดประสิทธิภาพในการจัดทำ และความเข้าใจถึงคุณลักษณะของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มาตรฐานความสำเร็จของสถานศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จความรู้ในการพัฒนาครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศตนในวัยผู้ใหญ่ที่ต้องเกี่ยวข้องกับงานอาชีพครู ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานการศึกษานิเทศการศึกษาและแนวทางการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนา

2) ทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง และพฤติกรรมการณ์เทศในลักษณะใดบ้างที่จะมีผลต่อการพัฒนาครูผู้สอนแต่ละคนหรือเป็นกลุ่มมากที่สุด

3) ทักษะทางเทคนิค (Technical skills) ต้องมีทักษะเฉพาะในด้านการสังเกต (Observing) การวางแผน (Planning) การประเมินผล (Assessing) และการประเมินผลภายหลังการปรับปรุงการสอน (Evaluating instructional improvement)

1.3 ผู้รับการนิเทศการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการจัดทำโดยบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารหรือบุคคลที่ผู้บริหารมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้รับการนิเทศ คือ ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับประโยชน์จากการนิเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม

ซึ่งจะทำให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ความสำเร็จของการจัดทำกรณีศึกษานั้นส่วนหนึ่ง มีปัจจัยจากตัวผู้รับกรณีศึกษาด้วย นั่นคือ ครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีจิตใจที่เปิดกว้าง ได้รับความรู้หรือนวัตกรรม เป็นผู้พร้อมรับฟังความคิดเห็นและการประเมินกรณีศึกษา จะจัดทำไปได้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะดังกล่าวนี้ผู้บริหารหรือผู้ให้กรณีศึกษามีส่วนที่จะส่งเสริมให้ครูเกิดคุณลักษณะดังกล่าว โดยใช้กระบวนการกรณีศึกษาที่จะช่วยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในหน่วยงาน

1.4 ปัจจัยสนับสนุนกรณีศึกษา ปัจจัยสนับสนุนกรณีศึกษาเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรของโรงเรียนที่จะใช้ เพื่อการสนับสนุนการจัดทำกรณีศึกษา โดยพิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับบุคลากร นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น 1) ด้านบุคลากรในการสนับสนุนด้านบุคลากรนั้นจำเป็นต้องมีผู้ให้กรณีศึกษาที่เพียงพอที่จะรับผิดชอบต่อการกรณีศึกษา และเป็นบุคคลที่มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ทักษะและมีจิตใจที่พร้อมจะช่วยเหลือแนะนำผู้อื่น 2) ด้านนวัตกรรมกรณีศึกษา เป็นการพัฒนาให้ความช่วยเหลือ แนะนำครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การมีนวัตกรรมที่ทันสมัยและเป็นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นปัจจัยสนับสนุนกรณีศึกษา 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์กรณีศึกษา จำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์หรือวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ 4) ด้านอาคารสถานที่ การจัดห้องประชุมให้ความรู้ห้องนิเทศ ห้องสมุด ห้องบริการสื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ 5) ด้านงบประมาณ การจัดการกรณีศึกษาจำเป็นต้องใช้งบประมาณ เช่น มีการฝึกอบรมการจัดประชุมสัมมนาการศึกษา

2. กระบวนการ หมายถึง กระบวนการกรณีศึกษาที่แสดงถึงขั้นตอนกิจกรรมและวิธีการในการกรณีศึกษาสาระเกี่ยวกับกระบวนการกรณีศึกษาได้กล่าวไว้แล้วในตอน 8.2.2 ในที่นี้จะนำเสนอสาระเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมกรณีศึกษา ซึ่งสามารถจัดแบ่งกิจกรรมกรณีศึกษา ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2550, หน้า 59) ได้แก่ 1) กิจกรรมที่ผู้ให้กรณีศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นกิจกรรมหลักที่ผู้ให้กรณีศึกษาใช้สำหรับการให้ความรู้แก่ผู้รับกรณีศึกษา หรือทำการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับกรณีศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้รับกรณีศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกรณีศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมการบรรยายการสาธิตการสังเกตการสอน ในชั้นเรียน การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล การจัดทำเครื่องมือ และแบบทดสอบ 2) กิจกรรมที่ผู้ให้กรณีศึกษาและผู้รับกรณีศึกษาทำร่วมกัน เป็นกิจกรรมกรณีศึกษาที่ผู้ให้กรณีศึกษาและผู้รับกรณีศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้ง 2 ฝ่าย ได้แก่ การประชุมการระดมสมองและการอภิปราย 3) กิจกรรมสำหรับ

ผู้รับการนิเทศ เป็นกิจกรรมที่เน้นบทบาทของผู้รับการนิเทศ ซึ่งผู้รับการนิเทศต้องเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การดู การอ่าน การเขียน การไปทัศนศึกษา บทบาทสมมติและการปฏิบัติตามคำแนะนำ

3. ผลผลิต หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับครูอันเนื่องมาจากการนิเทศ ซึ่งได้แก่ ครูมีเจตคติที่ดี ต่อการนิเทศการศึกษา และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และการจัดการเรียนการสอน ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น มีความเชื่อมั่นในการในการปฏิบัติงานปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการสอน มีทักษะการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานมีสูงขึ้น

4. ข้อมูลย้อนกลับ ข้อมูลย้อนกลับในระบบการนิเทศการศึกษา หมายถึง กลไกการกำกับ ติดตามและประเมินการนิเทศการศึกษา ซึ่งผู้บริหารหรือผู้นิเทศต้องจัดระบบการกำกับ ติดตาม การจัดทำกรนิเทศไว้ชัดเจน เพื่อให้การจัดทำเป็นไปตามแผนงานนิเทศที่กำหนดไว้ ตลอดจนจัดทำ การประเมินผลการจัดทำกรนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับคุณภาพการปฏิบัติงาน ของครู รวมทั้งประเมินตัวระบบและกระบวนการจัดทำกรนิเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดทำกรนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่สำคัญของระบบ การนิเทศการศึกษาที่สำคัญที่ผู้บริหารควรคำนึงถึง คือ ความต้องการหรือความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

การจัดระบบการนิเทศในสถานศึกษา

ระบบการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และการจัดทำของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทาง หรือข้อควรตระหนักสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ในดำเนินการการจัดระบบการนิเทศ ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดการจัดทำ เพื่อการจัดระบบการนิเทศในสถานศึกษา ควรมีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศในสถานศึกษาให้ชัดเจน โดยจัดทำให้การนิเทศเป็นวาระสำคัญของสถานศึกษา นโยบายที่ชัดเจนจะเป็นสิ่งที่ช่วยบอกทิศทาง และเป้าหมายของการจัดทำกรนิเทศสถานศึกษา ช่วยให้ผู้บุคลากรได้ตระหนักถึงความจำเป็น และความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ส่วนแผนการนิเทศจะเป็นกรอบแนวทางและกิจกรรม

ในการจัดทำกรณิเทศที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นตัวผลักดันให้เกิดการจัดทำระบบกรณิเทศการศึกษา และมีการปฏิบัติการกรณิเทศอย่างจริงจัง

2. การจัดเตรียมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบกรณิเทศในสถานศึกษา

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือปัจจัยนำเข้าของระบบกรณิเทศในสถานศึกษานั้น ประกอบด้วย หลักการแนวคิดที่ใช้เป็นฐานความคิดในการปฏิบัติการกรณิเทศ บุคลากรทางการนิตศการศึกษา และปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ดังนั้น จึงควรมีการจัดทำ ดังนี้

2.1 การทำข้อตกลงเกี่ยวกับแนวคิดหลักการที่จะใช้ในระบบกรณิเทศของสถานศึกษาให้ชัดเจน ในการที่จะพัฒนาระบบหรือดำเนินการตามระบบที่กำหนดไว้ ได้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของสถานศึกษาสถานศึกษาเอง ต้องทำความเข้าใจว่าระบบกรณิเทศของสถานศึกษานั้นตั้งอยู่บนหลักการแนวคิดพื้นฐาน และความเชื่ออะไรเพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดแนวทางกิจกรรมและเทคนิคในการจัดทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น หากยึดถือหลักการการมีส่วนร่วมและการพัฒนา โดยเพื่อนร่วมวิชาชีพระบบกรณิเทศ ซึ่งประกอบด้วย เทคนิคและกิจกรรมกรณิเทศต่าง ๆ ก็จะมีทิศทางที่แสดงถึงการปฏิบัติงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเป็นไปลักษณะของการร่วมคิดร่วมทำแบบเพื่อนร่วมวิชาชีพ

2.2 การเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมในการปฏิบัติ ในระบบกรณิเทศการศึกษา บุคลากรทางการนิตศจะต้องมีความพร้อม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการเรียนการสอนและเทคนิคกรณิเทศมีพฤติกรรมกรณิเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาครู และตระหนักว่าคุณภาพอยู่ที่ผู้เรียน ผู้ที่มีความสำคัญในการสร้างคุณภาพ คือ ครูและผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดคุณภาพ ได้นั้นคือ ผู้นิตศผู้นิตศที่มีความพร้อม ความสามารถ และความตระหนักต่อการกิจการนิตศการศึกษา จะสามารถปฏิบัติการกิจการนิตศในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ สำหรับในสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้ที่มีบทบาทในการนิตศเป็นหลัก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องทำการนิตศ โดยอาจใช้หลักการแบบมีส่วนร่วม ให้ครูร่วมเป็นทีมกรณิเทศ เทคนิคที่ใช้อาจประยุกต์ในการนิตศแบบเพื่อนร่วมพัฒนา เพื่อนนิตศเพื่อน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ระบบกรณิเทศอาจมีโครงสร้างการทำงานที่มีความซับซ้อนขึ้น โดยอาจมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบเป็นลำดับชั้น ซึ่งผู้บริหารอาจต้องพัฒนาหรือส่งเสริมให้ครูหรือผู้รับผิดชอบเหล่านั้น มีความพร้อมเพียงพอที่จะร่วมผลักดันงานนิตศการศึกษาตามระบบที่จัดเตรียมไว้ โดยอาจสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ หรือจัดแนวทางการพัฒนาในขณะที่ปฏิบัติงาน

2.3 การจัดโครงสร้างการทำงานนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา การจัดทำในระบบการนิเทศให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดโครงการทำงานที่ชัดเจน โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาอาจเป็นผู้นำการนิเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ ผู้บริหารอาจมีภารกิจมากมายที่จะต้องดูแลรับผิดชอบโครงสร้างการทำงาน of สถานศึกษาอาจมีความซับซ้อนและมีบุคลากรจำนวนมาก การดูแลงานนิเทศการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีคนหรือกลุ่มบุคคลเข้าร่วมรับผิดชอบ ที่จะวางแผนกำหนดกลไกการทำงาน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ อาจจัดให้มีคณะทำงานหรือคณะกรรมการนิเทศการศึกษาขึ้นมา ทั้งนี้เพราะงานนิเทศเป็นงานสำคัญและเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย บทบาทของคณะทำงานหรือคณะกรรมการนิเทศการศึกษานี้อาจมีบทบาททั้งการเป็นผู้ประสานการดำเนินงาน กำหนดรูปแบบและกิจกรรมการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา โดยบุคลากรในคณะทำงานนี้อาจจะเป็นผู้นิเทศเองหรือประสานให้เกิดการนิเทศภายในสถานศึกษา เช่น การจัดการเรียน การสังเกตการสอน การสาธิตการสอน การจัดกลุ่มนิเทศ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา รวมทั้งยังมีบทบาทหน้าที่ในการแสวงหาสื่อ นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศและดูแลเรื่องระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศในระดับสถานศึกษาหรือระดับหน่วยงานย่อยในสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก อาจกำหนดโครงสร้างการทำงานอย่างยืดหยุ่น การแบ่งส่วนงานอย่างชัดเจน อาจไม่มีความจำเป็น ทั้งนี้เพราะทุกคนมีการทำงานใกล้ชิดกันอยู่แล้ว แต่อาจกำหนดเพียงผู้ดูแลรับผิดชอบหลัก อย่างไรก็ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับโครงสร้างการบริหารอื่น ๆ ของสถานศึกษา

2.4 การจัดเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ในระบบการนิเทศ การศึกษานอกจากอาศัยบุคคลผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งผู้บริหารที่เป็นผู้สนับสนุนผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแล้ว ในการจัดทำกรนิเทศจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยเอื้ออำนวยและสนับสนุนการนิเทศ ซึ่งได้แก่ สื่อการนิเทศแหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมการเรียนการสอน และแหล่งสนับสนุนการพัฒนาครู การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การพัฒนาผลงานทางวิชาการ และการศึกษาดูงานสิ่งเหล่านี้สถานศึกษาจะต้องจัดเตรียม เพื่อส่งเสริมในการจัดทำในระบบการนิเทศ เนื่องจากจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบ และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3. การให้ความสำคัญกับการจัดทำตามกระบวนการนิเทศ

3.1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศ การจัดระบบการนิเทศในสถานศึกษานั้นจำเป็นต้องอาศัยหลักการของการบริหาร มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจนและต้องให้ความสำคัญ

ของกระบวนการทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนการจัดองค์การ การจัดทำ การติดตามผลและการประเมินผลการนิเทศหรือการจัดระบบการนิเทศการเรียนการสอน หรือระบบการนิเทศที่มีลักษณะเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ปัญหาของการจัดทำในระบบการนิเทศของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่จัดทำไม่ครบวงจรการจัดทำ สถานศึกษามักขาดการศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศ เพื่อการพัฒนาของครูการจัดทำ จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการและไม่เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษา

3.2 การกำกับติดตามและประเมินผลเพื่อการพัฒนาการนิเทศอย่างต่อเนื่อง การกำกับติดตามและประเมินเป็นกลไกสำคัญในการจัดทำต่าง ๆ ในการพัฒนาการจัดทำการนิเทศจำเป็นต้องมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงในการจัดทำการนิเทศให้เกิดคุณภาพ และมีประสิทธิภาพสถานศึกษาหลายแห่ง ขาดความตระหนักในความสำคัญของการกำกับ ติดตาม และประเมินการจัดทำ มีผลให้วงจรการทำงานไม่ต่อเนื่อง และขาดการติดตามประเมินผลการจัดทำ เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผลให้การจัดทำการนิเทศในสถานศึกษาไม่เกิดผลสำเร็จเท่าที่ควร

3.3 การจัดบรรยากาศที่เป็นมิตรและการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงคุณภาพในการนิเทศจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย หลายระดับ ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกันสร้างบรรยากาศของสถานศึกษาให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี มีความเป็นมิตรและเพื่อนร่วมวิชาชีพ สร้างการยอมรับความไว้วางใจ ความเชื่อถือ การปลูกฝังให้บุคลากรเรียนรู้ที่จะชื่นชมและยกย่องผู้อื่น ๆ โดยเฉพาะผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ มีคุณความดีและเป็นแบบอย่างให้กับองค์กร และเสริมสร้างวัฒนธรรมในการทำงานแบบคุณภาพที่มีความคิด ความเชื่อ และวิถีการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งสู่คุณภาพ โดยเชื่อว่าคุณภาพจะพัฒนาได้ด้วยความเพียรพยายาม และความมุ่งมั่นของบุคลากรทุกฝ่าย บรรยากาศและวัฒนธรรมเช่นนี้จะมีส่วนส่งเสริมให้การดำเนินงานในระบบการนิเทศในสถานศึกษาประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

4. การประสานสร้างเครือข่ายในการนิเทศและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นองค์กรในระบบเปิด ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือองค์ความรู้ภายนอก สถานศึกษาการจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้จากภายนอก โดยการประสานสร้างเครือข่ายจากผู้รู้ภูมิปัญญาจากชุมชนหรือการมีผู้นิเทศจากภายนอกสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์มาร่วมนิเทศให้เกิดการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน การเรียนรู้จากนวัตกรรมในการพัฒนาบุคลากรก็จะทำให้เกิดพลังในการเรียนรู้การพัฒนา เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งก็จะเป็นพลังปัจจัยสู่ความสำเร็จ ในการดำเนินงานของระบบการนิเทศในสถานศึกษาได้

สถานศึกษามีการจัดระบบการนิเทศของตนเอง ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีระบบ และกลไกการทำงานที่แตกต่างกันอยู่บ้าง แต่หลักในการจัดระบบการนิเทศควรเป็นหลักที่ต้องคำนึงถึงระบบการทำงานให้ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย และแผนการทำงานให้ชัดเจน การจัดโครงการการทำงานการเตรียมบุคลากรและปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ การจัดทำตามกระบวนการนิเทศให้ครอบคลุมครบวงจรการทำงาน การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการทำงานที่ดี รวมทั้งการแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอก สิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดระบบการนิเทศในสถานศึกษา เพื่อให้การจัดทำประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ปัญหาการนิเทศภายใน

สภาพปัญหาของการนิเทศในสถานศึกษาในปัจจุบัน

การนิเทศภายในสถานศึกษาถูกจัดไว้เป็นภารกิจสำคัญภารกิจหนึ่งของสถานศึกษา แต่การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2541, หน้า 190-191) ได้สังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า รายงานการวิจัยด้านการนิเทศการศึกษาเป็นงานวิจัยระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 9 เรื่อง และมี 2 เรื่อง ที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและการจัดทำการนิเทศ ซึ่งมีข้อค้นพบว่าการนิเทศที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ข้นปฏิบัติการณ์ เนื่องจากคณะครูไม่ปฏิบัติตามปฏิทินผู้นิเทศ ไม่มีเวลาและไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง และจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของวรวรรณ ทองเหมือน (2545, หน้า 172) พบว่า คุณลักษณะของผู้นิเทศที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ คือ เป็นผู้นำที่ดีมีการทำงานแบบประชาธิปไตย และมีความสามารถในการแก้ปัญหาในด้านการปฏิบัติงาน ผู้นิเทศต้องมีการประสานงานที่ดีกับผู้บริหาร โรงเรียน และผู้รับการนิเทศ โดยยอมรับการปฏิบัติซึ่งกันและกัน สภาพการจัดการนิเทศต้องมีความพร้อมตลอดเวลา ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย สนับสนุนด้านวิชาการการพัฒนาการเรียนการสอนให้ต่อเนื่อง ตลอดจนผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากรสื่อการสอน สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้และนวัตกรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 130) ได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พบว่า การนิเทศในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็งแม้สถานศึกษาแต่ละแห่งได้ จัดให้มีการนิเทศโดยใช้วิธีการนิเทศที่แตกต่างกัน เช่น การนิเทศโดยผู้บริหารนิเทศโดยหัวหน้าฝ่ายวิชาการและนิเทศโดยเพื่อนครู เป็นต้น แต่โดยทั่วไปผู้นิเทศภายในสถานศึกษายังขาดความรู้ในเนื้อหาสาระและความชำนาญในการนิเทศการนิเทศขาดความต่อเนื่องและไม่มีระบบเท่าที่ควรและดำเนินการอย่างไม่จริงจัง และไม่ได้ใช้ประโยชน์จากผลการนิเทศเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับที่รัตนา นครเทพ (2552) ที่ได้ศึกษาในปีเดียวกันและพบว่า สถานศึกษาทุกแห่ง (4 แห่ง) มีการจัดทำกรนิเทศภายในสถานศึกษาไม่ครบทุกขั้นตอนเนื่องจากผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศภายใน ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา ตลอดจนบุคลากรและขาดความตระหนักในคุณค่าของการนิเทศภายใน แต่สถานศึกษาทุกแห่งยังคงมีความต้องการให้มีการพัฒนาคุณภาพครูด้วยการนิเทศภายใน

รัตนา ดวงแก้ว (2554, หน้า 78-79) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอน พบว่า ในงานวิจัยได้เสนอปัญหาของการนิเทศการเรียนการสอนไว้ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการนิเทศพบปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของคณะกรรมการการนิเทศการขาดการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ และไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความต้องการอย่างแท้จริงของครูผู้รับการนิเทศ รวมถึงขาดการเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้นิเทศอย่างเหมาะสมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ 2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ และเวลาในการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้นิเทศ อีกทั้งผู้รับการนิเทศไม่มีความเข้าใจในกระบวนการนิเทศและไม่ได้รับการสะท้อนการนิเทศจากผู้นิเทศ และ 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

สภาพปัญหาการนิเทศเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาในระยะยาวและเกิดขึ้นในสถานศึกษาส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นคำถามที่นักวิชาการและนักการศึกษาต้องศึกษาวิเคราะห์ถึง สภาพปัญหาเหล่านี้ให้ชัดเจนว่า สภาพปัญหาดังกล่าวมีลักษณะแท้จริงอย่างไรและมีสาเหตุอะไร ที่ทำให้เกิดสภาพปัญหาเหล่านี้ในทีนี้จะสรุปสภาพปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการนิเทศเพื่อจะช่วยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ตระหนัก และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้การนิเทศการศึกษาได้พัฒนาให้เป็นทางออกทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สภาพปัญหาการนิเทศการศึกษา 3 ลักษณะสำคัญ คือ ปัญหาด้านบุคลากรการนิเทศ ปัญหาด้านการจัดการนิเทศ และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ในแต่ละด้านมีประเด็นสำคัญดังรายละเอียดพอสังเขปต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาด้านบุคลากรการนิเทศ มีปัญหาสำคัญดังนี้

1.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องและครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศและขาดทักษะการนิเทศงานวิจัย ส่วนใหญ่ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่า ปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่สำคัญปัญหาหนึ่ง คือ การที่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจรวมถึงผู้อำนวยการสถานศึกษารองผู้อำนวยการ และครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาขาดทักษะในการนิเทศ หากพิจารณาถึงหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาหรือหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ก็จะพบว่า ไม่มีหลักสูตรเพื่อพัฒนาในเรื่องการนิเทศการศึกษาโดยตรง เนื้อหาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาจะบรรจุอยู่ในบางรายวิชา หรือสอดแทรกอยู่ในบางรายวิชาในการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท แต่ไม่ได้เป็นรายวิชา หรือสาระที่เน้นให้ความสำคัญมากนัก ดังนั้น ความรู้ในเรื่องการนิเทศการศึกษาจึงยังมีไม่มากนัก ดังนั้น หากต้องผลักดันให้การนิเทศภายในเป็นระบบที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังแล้ว การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการนิเทศ จึงมีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่พบว่า รูปแบบการนิเทศที่มีผู้ศึกษาวิจัยส่วนมากใช้การศึกษาวิจัยแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน (รัตนา ดวงแก้ว, 2554, หน้า 76) บทบาทการนิเทศของครูจึงมีความสำคัญในปฏิบัติการนิเทศในสถานศึกษาสำหรับผู้บริหารเองด้วยทิศทางการนิเทศการศึกษาในปัจจุบันเปลี่ยนแปลง มีรูปแบบใหม่เกิดขึ้นมากมาย ส่วนใหญ่เน้นการนิเทศแบบมีส่วนร่วมและการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ซึ่งต้องใช้ทักษะในการประสานความร่วมมือมากมาย เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มพูนหรือฝึกฝนทักษะใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนงานนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสนใจการบริหารงานวิชาการและขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ การนิเทศการศึกษาถือเป็นงานสำคัญงานหนึ่งในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการจะต้องพัฒนาและใช้กระบวนการนิเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนของครู ดังนั้น ในการพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษานั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด คือ ผู้บริหารอาจจะกล่าวได้ว่า การนิเทศในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ปัจจัยหลัก คือ ผู้บริหารนั่นเอง อย่างไรก็ตาม จากข้อค้นพบจากงานวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาคือ การจัดการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 129) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านวิชาการน้อย เนื่องจากงานวิชาการไม่ได้ทำให้สถานศึกษาเป็นที่รู้จักได้อย่างรวดเร็วเหมือนกับการเน้นด้านกิจกรรม เช่น กีฬา ดนตรี เป็นต้น การจะมุ่งพัฒนางานวิชาการให้มีความดีเด่น เพื่อสร้าง

ชื่อเสียงให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับได้ค่อนข้างยาก ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับงานวิชาการน้อยเกินไป

1.3 ผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศในสถานศึกษา เนื่องจากงานบริหารและงานนิเทศมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก หากไม่ศึกษาและเข้าใจอย่างชัดเจนว่าลักษณะงานทั้ง 2 ประเภทมีจุดร่วมที่เหมือนกันและมีความแตกต่างกันอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนอาจมีความสับสน บางคนมีความเข้าใจว่าการนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้นิเทศจากภายนอกสถานศึกษาเท่านั้น และไม่ให้ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ การที่ผู้บริหารใช้การบริหารจัดการ โดยเน้นการกำกับติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ โดยขาดกระบวนการนิเทศให้ความช่วยเหลือแนะนำ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะในยุคของการปฏิรูปการศึกษางานวิจัยของ

เก็จกนท เอ็ววงศ (2546) พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการประกันคุณภาพของสถานศึกษา คือ การที่ผู้บริหารนำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาเร็ว ใช้การบริหารแบบชี้แนะเพื่อจะทำให้บรรลุตามเป้าหมาย การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการโดยขาดการนิเทศให้ความรู้ แนะนำช่วยเหลือ และสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของครู ซึ่งแสดงว่า ผู้บริหารไม่ได้ใช้การนิเทศในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ในประเด็นนี้เอง Glanz, Shulman, and Sullivan (2007) ได้ทำการวิจัยและได้ข้อค้นพบที่ใกล้เคียงกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนไม่มีเวลาที่จะทำหน้าที่นิเทศอย่างสม่ำเสมอและอย่างมีความหมาย การนิเทศในสถานศึกษาดำเนินการแค่เป็นพิธีการเท่านั้น และมีลักษณะเป็นการประเมินมากกว่าการช่วยพัฒนา เนื่องจากระบบการศึกษาที่มีอำนาจมาจากส่วนกลาง มุ่งให้ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยเปลี่ยนจากการนิเทศการเรียนการสอนมาเป็นกำกับติดตาม ดังนั้น ผู้บริหารจึงมุ่งการบริหารโดยกำกับติดตามการทำงานของครู เพื่อมุ่งหวังให้เกิดผลสำเร็จของการดำเนินงาน

1.4 ครูผู้รับการนิเทศมีทัศนคติในทางลบต่อการนิเทศ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และขาดการเสริมสร้างวัฒนธรรม การทำงานเชิงคุณภาพ ครูผู้สอนยังมีทัศนคติต่อการนิเทศในลักษณะของการจับผิดตรวจจับข้อบกพร่อง ซึ่งทัศนคตินั้นอาจจะมาจากสาเหตุหลายสาเหตุ เช่น ผู้นิเทศขาดทักษะในการนิเทศสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นิเทศกับครูไม่ดี ขาดความเป็นกัลยาณมิตร หรือครูขาดความพร้อมในการรับการนิเทศ เนื่องจากภาระงานมากครูมีบุคลิกภาพที่ปกป้องตนเอง ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้น วัฒนธรรมการทำงานเชิงคุณภาพในสถานศึกษาหลายแห่งไม่ได้รับการเสริมสร้างให้เกิดขึ้น ครูจำนวนหนึ่งที่ไม่ให้ความสำคัญกับการทำงาน โดยมุ่งเน้นคุณภาพการเรียนการสอนที่จะส่งผลต่อผู้เรียน ดังเช่น ปัญหาการทำผลงานทางวิชาการเพื่อรับการประเมินวิทยฐานะของครู พบว่า ผลงานทางวิชาการของครูจำนวนมากไม่ได้เป็นผลงาน

การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน ครูบางคนใช้เวลามากในการสร้างเอกสารเพื่อขอรับการประเมินวิทยฐานะ โดยไม่ได้ลงปฏิบัติอย่างจริงจัง ทำให้การพัฒนาคุณภาพไม่ลงถึงตัวผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 159) ลักษณะที่เป็นเช่นนี้อาจพิจารณาได้ 2 มุมมอง คือ ประการแรก การที่ครูไม่ให้ความสำคัญกับการทำงานให้เกิดคุณภาพอย่างแท้จริง ทำให้ครูไม่ตระหนักในการพัฒนาตนเองและไม่ให้ความสนใจที่จะรับการนิเทศ เพื่อการพัฒนาแต่หากจะพิจารณาอีกมุมมองหนึ่งก็จะพบว่า เป็นสภาพที่เป็นปัญหาซึ่งผู้บริหารหรือผู้นิเทศต้องหามาตรการเพื่อการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

2. สภาพปัญหาด้านการจัดการนิเทศ มีปัญหาสำคัญ ดังนี้

จากการศึกษางานวิจัยในเรื่อง การนิเทศในสถานศึกษาได้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าการจัดทำกรนิเทศมีการจัดทำในรูปแบบต่าง ๆ แต่สภาพปัญหาคือการจัดทำไม่ครบทุกขั้นตอน และการจัดทำยังขาดความต่อเนื่อง

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมในการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งยังขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการนิเทศ รวมทั้งผู้รับผิดชอบงานนิเทศหรือคณะกรรมการการนิเทศในสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการนิเทศ นอกจากนั้นสถานศึกษายังขาดการศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ทำให้การวางแผนการนิเทศไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของบุคลากรอย่างแท้จริง ด้วยปัญหานี้จึงทำให้การนิเทศในสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะไม่สามารถดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาครูได้ตามความจำเป็นหรือความต้องการของครู นอกจากนั้นยังอาจส่งผลให้การนิเทศไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่จากครูในสถานศึกษา

2.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ปัญหาในด้านการปฏิบัติการนิเทศนั้นส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามแผน ครูไม่ปฏิบัติตามกำหนดการหรือปฏิทินการดำเนินงานที่ตั้งไว้เนื่องจากครูผู้นิเทศมีภารกิจที่ได้รับมอบหมายมาก โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีครูจำนวนน้อย หากผู้บริหารไม่ให้ความสนใจและพัฒนารูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับสถานศึกษาขนาดเล็กแล้ว โอกาสที่ครูจะได้รับการนิเทศในสถานศึกษา จึงมีความเป็นไปได้ยาก นอกจากนั้นสถานศึกษาบางแห่งขาดความพร้อมในด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการนิเทศ เช่น โทรทัศน์ เทป วิดีโอ กล้องถ่ายภาพ หรือการผลิตสื่อเอกสารที่ใช้ในการนิเทศ รวมทั้งนวัตกรรมการนิเทศต่าง ๆ ที่เป็นองค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ

2.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศ ปัญหาที่สถานศึกษาไม่ค่อยได้จัดทำ คือ การประเมินผลการนิเทศโดยสถานศึกษาขาดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการนิเทศ ทำให้การประเมินผลไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศ

ส่งผลให้ไม่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ เพื่อการพัฒนาระบบการนิเทศในสถานศึกษา และการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

3. สภาพปัญหาจากสภาพแวดล้อมภายนอก มีปัญหาสำคัญดังนี้

3.1 ขาดการสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้เกิดการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา จากหน่วยงานภายนอก แม้แนวคิดในปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับการนิเทศในสถานศึกษา เพราะเห็นว่าการนิเทศเป็นแนวทางการพัฒนาที่น่าจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เนื่องจากการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการ โดยบุคลากรภายในสถานศึกษาเอง ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น และสภาพบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งมากที่สุด แต่กระนั้นก็ตามสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมในการพัฒนาที่แตกต่างกัน บางแห่งอาจมีบุคลากรที่สามารถร่วมกันพัฒนาระบบและดำเนินการในระบบนิเทศการศึกษาได้ด้วยตนเอง แต่ก็จะมีสถานศึกษาอีกจำนวนมากทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่ขาดความพร้อม และต้องการการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในสภาพปัจจุบันยังขาดการให้การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ดำเนินการนิเทศอย่างจริงจัง และเป็นระบบศึกษานิเทศที่ส่วนใหญ่เข้ามานิเทศเพื่อประเมินและติดตามผลการจัดทำโครงการต่าง ๆ ไม่ได้ เข้าปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพื่อนิเทศช่วยเหลือและพัฒนาครูตามภารกิจการปฏิบัติการนิเทศ จึงไม่เกิดผลอย่างจริงจังในการพัฒนา

3.2 ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษาในวงกว้างมีไม่มาก ทำให้องค์ความรู้ และนวัตกรรมทางการนิเทศไม่ได้รับการเผยแพร่และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้มากนัก สถานศึกษา ๆ ทั่วไปจึงไม่มีโอกาสได้เรียนรู้และนำนวัตกรรมการนิเทศมาประยุกต์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนขาดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศาสตร์และองค์ความรู้และประสบการณ์ความสำเร็จในการจัดทำกรนิเทศในสถานศึกษา สภาพปัญหาการนิเทศในสถานศึกษาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลานานพอสมควร สถานศึกษาบางแห่งยังขาดองค์ความรู้และเทคนิควิธีการที่จะพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการนิเทศ การขาดการสนับสนุนส่งเสริมด้านการนิเทศการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็ยิ่งส่งผลให้สภาพปัญหาการนิเทศในสถานศึกษา ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 34 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตั้งอยู่ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

โรงเรียนในสังกัดจังหวัดชลบุรี มีพื้นที่บริการ 11 อำเภอ ประกอบด้วย 31 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 47,734 คน และครู จำนวน 2,527 คน

โรงเรียนในสังกัดจังหวัดระยอง มีพื้นที่บริการ 8 อำเภอ ประกอบด้วย 19 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 28,357 คน และครู จำนวน 1,741 คน

ข้อมูลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประกอบด้วย ข้อมูลโรงเรียน ผู้บริหาร เครือข่าย ขนาดสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครู ดังเอกสารแนบในภาคผนวก ข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กาญจนพันธ์ อักษรสิทธิ์ (2548, หน้า 105) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้านการพัฒนากลุ่ม ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ และด้านช่วยเหลือครูโดยตรง สุขภาพองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งโดยรวมจำแนกตามระดับและรายด้าน มีความสมบูรณ์อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ระดับสถาบัน ระดับการจัดการ และระดับปฏิบัติการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายมิติพบว่า อยู่ในระดับมากทุกมิติ เรียงตามลำดับ ลำดับแรก คือ การกำหนดเป้าหมาย และลำดับสุดท้าย คือ การใช้นวัตกรรมทางการศึกษา การปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนิตา พงษ์พรหม (2558, หน้า 73) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 และแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือกการสร้างสรรค์เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการนิเทศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการวางแผน และโครงการนิเทศภายใน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ถนอมคิด วงศ์พิมสอน (2551, หน้า 78) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศภายในของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1-2 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความต้องการนิเทศภายในของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

ไพฑูรย์ เจริญทอง (2551, หน้า 92) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายโสธรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายโสธรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ นักการวางแผนการนิเทศ ขึ้นเตรียมการนิเทศ ขึ้นปฏิบัติตามแผนการนิเทศและขึ้นประเมินผล การนิเทศปัญหาการดำเนินการนิเทศนิเทศภายในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายโสธรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ “น้อย” ปัญหาที่สำคัญ คือ การเตรียมการนิเทศในด้านการสำรวจ สภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศการเก็บรวบรวมข้อมูล การแต่งตั้งคณะทำงาน และการสำรวจความต้องการสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์

อรพงษ์ อาษาเอื้อ (2546, หน้า 51) ได้ทำการศึกษาปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ

สุรชาติ สุวรรณศรี (2544, หน้า 50) ได้ทำการศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน 4 ด้าน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผล โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ และด้านการวางแผน ตามลำดับ

วิฑูรย์ พรหมมี (2543, หน้า 78) ได้ทำการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผล พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อจัดลำดับคะแนนเฉลี่ยของระดับปัญหาเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการด้านการประเมินผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการวางแผน ตามลำดับ

เข็มชาติ มหิปปโกชน (2542, หน้า 133-135) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า สภาพปัจจุบัน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รวมทั้งปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการนิเทศด้านการประเมินผลและรายงานผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

Kutsyuruba (2003, p. 2) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการนิเทศในโรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศภายในเป็นปัจจัยหนึ่งในการปรับปรุงพฤติกรรมของครูผู้สอน พัฒนาและปรับปรุงวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศภายใน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาครู โดยเริ่มต้นจากการสนับสนุนครูผู้สอน จะต้องได้รับการนิเทศภายใน การให้คำแนะนำ การสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือครู เมื่อครูผู้สอนได้รับการนิเทศภายในอย่างถูกต้อง ก็จะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนดียิ่งขึ้น

Silva and Dana (2001, pp. 305-321) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมมือ ในโรงเรียนที่พัฒนาสู่ระดับมืออาชีพ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นการนิเทศโดยตรง ขั้นผลการนิเทศ และขั้นความต้องการของครู ผลการวิจัย พบว่าในการนิเทศจะต้องเน้นการตรวจสอบ และใช้ข้อมูลมาประกอบโดยยึดหลักขั้นตอนการพัฒนาสู่มืออาชีพทั้ง 4 ขั้นตอนผสมผสานกัน ซึ่งในการนิเทศควรมีการกำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ในมหาวิทยาลัยหรือครู รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการนิเทศ ซึ่งจะช่วยให้ครูได้พัฒนาทัศนคติ อีกทั้งช่วยในการส่งเสริมให้ครูหันมาใส่ใจในการสอนมากยิ่งขึ้น

Moore (2000, p. 1698-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสำนักงานกลาง จำนวน 7 คน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศกับการประเมินของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสำนักงานกลางยอมรับว่า กระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่ต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเชื่อว่าจะส่งผลให้ครูส่วนใหญ่มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าในงานที่ได้รับผิดชอบ โดยผู้บริหารมีหน้าที่ทบทวนเครื่องมือในการติดตาม ประเมินผลซ้ำอีกครั้ง ในช่วงระหว่างปี และปลายปีการศึกษา

Bulach and Michael (1999, pp. 19-23) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การนิเทศที่มีผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า บรรยากาศทางการศึกษาเป็นไปในทางบวกมากกว่าที่คาดหมายไว้ โดยพฤติกรรมความน่าเชื่อถือ เป็นพฤติกรรมการณ์การนิเทศที่ส่งเสริมบรรยากาศในการนิเทศที่ดีที่สุด แต่ยังคงมีปัญหาคือจำเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งปัญหาความขัดแย้งมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากผลที่สะท้อนกลับจากความคิดเห็นของครูที่เห็นว่าผู้บริหารจงใจหลีกเลี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้บริหารปิดบังอำพรางที่จะตอบคำถามของผู้ได้บังคับบัญชา

Dew (1994, p. 2814-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาททางความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ เป็นการศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศตามทัศนะของครูผู้สอน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนและมีวุฒิทางการศึกษาเห็นว่า ความรู้ในการนิเทศเป็นสิ่งจำเป็น ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับความรู้ด้านการนิเทศการสอน มีความจำเป็นและมีการเปลี่ยนแปลงไป ครูผู้สอนที่ทำการสอนตรงตามวุฒิการศึกษา มีความเห็นว่า ผู้นิเทศควรมีความรู้ในการพัฒนาเด็ก และความรู้ในเรื่องการนิเทศการสอนควบคู่กันไป และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์เห็นว่า ผู้นิเทศควรมีความรู้ในเรื่องที่จะนิเทศและครูผู้สอนที่บรรจุใหม่จะต้องมีความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นระบบ และมีความต่อเนื่องในการนิเทศ เพราะการนิเทศช่วยพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การนิเทศภายในจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารควรตระหนักถึง และให้ความสำคัญต่อกระบวนการในการนิเทศ โดยใช้ทักษะในการบริหารงาน การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเกิดองค์ความรู้ในทางวิชาการ เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คุณภาพโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัด 50 โรงเรียน และครู จำนวน 4,270 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 771 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาดโรงเรียน

ข้อมูลพื้นฐาน	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 หัวหน้ากลุ่มสาระ	127	16.50
1.2 ครูผู้สอน	644	83.50
รวม	771	100.00
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้		
2.1 วิทยาศาสตร์	144	18.70
2.2 คณิตศาสตร์	117	15.20
2.3 ภาษาต่างประเทศ	102	13.20
2.4 ภาษาไทย	83	10.80
2.5 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	116	15.00
2.6 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	84	10.90
2.7 ศิลปะ	52	6.70
2.8 สุขศึกษาและพลศึกษา	73	9.50
รวม	771	100.00
3. ขนาดโรงเรียน		
3.1 ขนาดเล็ก	162	21.00
3.2 ขนาดกลาง	265	34.40
3.3 ขนาดใหญ่	344	44.60
รวม	771	100.00

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สภาพและปัญหาการนิเทศภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สร้างขึ้น โดยศึกษาเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง
กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการนิเทศภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale questionnaire) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert (1967, p. 247 cited in Best & Kahn, 1993) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายใน การกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน และการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน โดยมีเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Force-choice check lists) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายในการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน และการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน ตามประเด็นที่กำหนดในแต่ละด้าน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นต่อประธานและกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้อง
2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้อง และความถูกต้องของเนื้อหา การดำเนินการนิเทศภายในแต่ละด้าน รายนามผู้ทรงปรากฏในภาคผนวก
3. ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องรายชื่อของกระบวนการนิเทศภายในแต่ละด้าน ต่าง ๆ (Index of item-objective congruency: IOC) รายละเอียดการวิเคราะห์ปรากฏในภาคผนวก ก
4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงและให้ความเห็นชอบ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับบุคลากรโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ สถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Item-total correlation) และวิเคราะห์ ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพัทธ์รายข้อ และค่าความเชื่อมั่น รายด้าน ปรากฏในภาคผนวก ข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
2. นำแบบสอบถามไปให้บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 771 ชุด จาก 50 โรงเรียน (รายชื่อโรงเรียนปรากฏ ในภาคผนวก)
3. ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับคืนจำนวน 771 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ให้คะแนนตามน้ำหนักมาบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติ โดยแปรผลตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 23-24) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีการดำเนินการที่เป็นจริงมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีการดำเนินการที่เป็นจริงมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีการดำเนินการที่เป็นจริงปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีการดำเนินการที่เป็นจริงน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีการดำเนินการที่เป็นจริงน้อยที่สุด

2. นำการวิเคราะห์และนำผลการคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายและสมมติฐาน ของการศึกษาค้นคว้าต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ใช้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. เปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่งใช้การวิเคราะห์ ค่าวิกฤติที่ซึ่งทั้งสองตัวแปรเป็นอิสระต่อกัน (Independent t -test)
3. เปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาดโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีที่พบความแตกต่าง ผู้วิจัยทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)
4. ศึกษาความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการนิเทศภายในแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ได้มาจากแบบสอบถาม เป็นความถี่และร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนด สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตัวแปร
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบ F (F -Distribution)
MS	แทน	คะแนนเฉลี่ยกำลังสอง
SS	แทน	ผลรวมของความเบี่ยงเบนกำลังสอง
df	แทน	ค่าองศาแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
p	แทน	ความน่าจะเป็น
f	แทน	ค่าความถี่ประเด็นปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน
*	แทน	ค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อ จำแนกได้ดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินการนิเทศภายในที่เป็นจริงของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน แต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาดโรงเรียนที่บุคลากร

ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศ
ภายในระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรในแต่ละตัวแปร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สภาพการดำเนินการนิเทศภายในที่เป็นจริง จำแนกตามตัวแปร
ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้าน
จำแนกตามตำแหน่งงาน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	หัวหน้ากลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม	
	(n = 127)		(n = 644)		(n = 771)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	4.16	0.65	4.05	0.64	4.07	0.64
2 ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศภายใน	4.01	0.80	3.96	0.73	3.97	0.74
3 ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	3.89	0.77	3.86	0.72	3.86	0.72
4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	3.91	0.77	3.85	0.73	3.86	0.73
รวม	4.00	0.72	3.93	0.66	3.94	0.71

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน
ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน สามารถดำเนินการได้จริง
ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งงาน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	หัวหน้า กลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 127		<i>n</i> = 644		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
1 โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศ ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้แทนครู และ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา	4.27	0.80	4.38	0.71	4.32	0.76	มาก
2 คณะกรรมการการนิเทศจัดทำปฏิทินการนิเทศ และแจ้งให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้รับทราบ	4.32	0.71	4.24	0.76	4.28	0.74	มาก
3 แผนการนิเทศมีวัตถุประสงค์การดำเนินการ ที่ชัดเจน เป็นที่เข้าใจของครูทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้	4.22	0.81	4.13	0.80	4.17	0.80	มาก
4 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วม ในการวางแผนและกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน นิเทศภายใน	4.28	0.85	4.13	0.79	4.21	0.82	มาก
5 คณะกรรมการการนิเทศและหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ประชุมชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระ รับทราบและเข้าใจถึงความจำเป็นของ กระบวนการนิเทศภายใน	4.15	0.92	4.07	0.88	4.11	0.90	มาก
6 คณะกรรมการการนิเทศและกลุ่มสาระ การเรียนรู้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาเพื่อใช้เป็นข้อมูลการดำเนินการนิเทศ	4.08	0.79	3.90	0.81	3.99	0.80	มาก
7 คณะกรรมการการนิเทศจัดทำคู่มือการนิเทศ ภายใน ให้ครูได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติการเรียนการสอน	3.78	0.73	3.85	0.85	3.81	0.79	มาก
8 ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้กระตุ้นครูให้มีความตื่นตัวและ มีความพร้อมรับการนิเทศ	4.26	0.86	4.01	0.83	4.13	0.84	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	หัวหน้า กลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$n = 127$		$n = 644$		$n = 771$		
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
9 คณะกรรมการการนิเทศจัดเตรียมเอกสารบันทึกการนิเทศและเครื่องมือการประเมินอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการบันทึกรายละเอียดประเด็นการนิเทศและชี้แจงให้ครูได้รับทราบ และทำความเข้าใจ	4.16	0.84	3.93	0.87	4.05	0.85	มาก
10 โรงเรียนสนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ตามความต้องการจำเป็น เพื่อการนิเทศ	4.08	0.85	3.83	0.83	3.95	0.84	มาก
รวม	4.16	0.65	4.05	0.64	4.07	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งงาน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	หัวหน้า กลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$n = 127$		$n = 644$		$n = 771$		
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1 คณะกรรมการการนิเทศปฏิบัติงานการนิเทศ ได้ตรงตามปฏิทินที่กำหนด	3.73	0.87	4.00	0.73	3.87	0.80	มาก
2 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศ สม่าเสมอ	3.89	0.89	3.95	0.87	3.92	0.88	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	หัวหน้า กลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 127		<i>n</i> = 644		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
3 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความพร้อมที่จะ ได้รับการนิเทศ	4.07	0.96	3.95	1.00	4.01	0.98	มาก
4 การปฏิบัติการนิเทศมีบรรยากาศที่เป็น กัลยาณมิตร	4.07	1.04	4.06	0.95	4.06	0.99	มาก
5 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะการนิเทศระหว่างเพื่อนครูในกลุ่ม สาระเดียวกัน	4.11	0.89	4.00	0.87	4.06	0.88	มาก
6 คณะกรรมการการนิเทศบันทึกการนิเทศ ได้ชัดเจนและเป็นระบบ	4.21	0.96	3.94	0.82	4.08	0.89	มาก
7 คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศ เสนอแนะครูเป็นรายบุคคล เพื่อปรับปรุง การเรียนการสอน	4.12	1.01	3.86	0.92	3.99	0.96	มาก
8 คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศที่เป็น ข้อมูล โดยภาพรวมประชุมสัมมนา และชี้แจง ให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับทราบ	3.90	1.00	3.88	0.89	3.89	0.94	มาก
9 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้การยอมรับข้อมูล และข้อสังเกตซึ่งเป็นผลจากการนิเทศระหว่าง เพื่อนครูด้วยกัน	4.04	0.89	3.96	0.89	4.00	0.89	มาก
10 โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสนับสนุน และอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการนิเทศ อย่างเหมาะสม	3.98	0.90	3.93	0.84	3.95	0.87	มาก
11 คณะกรรมการการนิเทศเสนอแนะและ ให้คำปรึกษาครูด้วยความเต็มใจ เป็นกันเอง และด้วยความเป็นกลาง	4.01	0.99	4.00	0.99	4.00	0.99	มาก
รวม	4.01	0.80	3.96	0.73	3.97	0.74	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติ
การนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน
สามารถดำเนินได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งงาน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	หัวหน้า กลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 127		<i>n</i> = 644		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
1 ผู้บริหารสถานศึกษาเยี่ยมชั้นเรียนและนิเทศ การเรียนการสอนให้ครูสม่ำเสมอ	3.87	0.82	3.80	0.88	3.84	0.85	มาก
2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครูในกลุ่มสาระ จัดทำแผนการเรียนการสอนในรายวิชาของตน แต่ละภาคเรียน เพื่อพร้อมรับการนิเทศ	4.05	0.87	3.97	0.84	4.01	0.86	มาก
3 คณะกรรมการการนิเทศพิจารณาแผนการสอน รายวิชาประกอบการนิเทศครูแต่ละคน	4.08	0.91	3.93	0.92	4.00	0.91	มาก
4 ข้อมูลผลการนิเทศครูแต่ละคนได้รับการปกปิด และรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศ คณะกรรมการการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษา	3.70	0.95	3.83	0.85	3.77	0.90	มาก
5 ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการ การนิเทศประเมิน และสังเกตการณ์จัดการเรียน การสอนรายวิชาของครู	4.08	0.98	3.91	0.84	4.00	0.91	มาก
6 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ กำกับการดูแล และนิเทศการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระ ของตนสม่ำเสมอ	4.02	0.90	3.98	0.89	4.00	0.90	มาก
7 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบแผน การสอนและเสนอแนะกิจกรรม เพื่อพัฒนา การเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระ	3.88	0.87	3.91	0.80	3.90	0.83	มาก
8 คณะกรรมการการนิเทศติดตามการปฏิบัติตาม ข้อเสนอแนะและข้อสังเกต เพื่อปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง	3.81	0.85	3.84	0.85	3.83	0.85	มาก
9 ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศ ใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศมาประชุม สัมมนาครู เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน ทุกภาคเรียน	3.87	0.94	3.76	0.89	3.82	0.92	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	หัวหน้า กลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 127		<i>n</i> = 644		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
10 ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศ ใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศพัฒนา ศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นรายบุคคล	3.76	0.93	3.74	0.93	3.75	0.93	มาก
11 เครื่องมือการนิเทศมีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของครู	3.67	0.93	3.79	0.84	3.73	0.89	มาก
รวม	3.89	0.77	3.86	0.72	3.86	0.72	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับ
ตรวจสอบการนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
และครูผู้สอน สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งงาน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	หัวหน้า กลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 127		<i>n</i> = 644		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
1 ครูใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากผลการนิเทศ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รายวิชาที่ตนรับผิดชอบ	4.00	0.75	3.98	0.74	3.99	0.74	มาก
2 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจาก คณะกรรมการการนิเทศ พัฒนาการบริหารทั่วไป และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	3.94	0.83	3.93	0.77	3.94	0.80	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	หัวหน้า กลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 127		<i>n</i> = 644		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
3 ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศ ประชุมสัมมนาครูก่อนเปิดเรียนทุกภาคเรียน	3.94	0.82	3.85	0.82	3.89	0.82	มาก
4 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศแสวงหา ครูต้นแบบเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน	3.94	0.92	3.80	0.87	3.87	0.89	มาก
5 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศ ของคณะกรรมการการนิเทศเพื่อพัฒนาครู เป็นรายบุคคล	3.86	0.91	3.86	0.89	3.86	0.90	มาก
6 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศ ของคณะกรรมการการนิเทศเพื่อพิจารณาความดี ความชอบประจำปี	3.79	1.04	3.73	0.96	3.76	1.00	มาก
7 ผู้บริหารสถานศึกษารวบรวมข้อมูลและข้อสังเกต การนิเทศภายใน เสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาครูผู้สอนและเสริมสร้างการจัด การศึกษาที่มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ ของสถานศึกษา	3.91	0.83	3.79	0.85	3.85	0.84	มาก
8 ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาใช้ข้อมูลและข้อสังเกต จากการนิเทศภายในของโรงเรียนพัฒนาครูผู้สอน และเสริมสร้างการบริหารการศึกษาที่มี ประสิทธิภาพของพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ	3.94	0.96	3.84	0.85	3.89	0.96	มาก
รวม	3.91	0.77	3.85	0.73	3.86	0.73	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุง
และพัฒนาการนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
และครูผู้สอน สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	ต่างประเทศ																ระดับ การดำเนินการ ได้จริง		
	วิทยาศาสตร์		คณิตศาสตร์		ภาษา		ภาษาไทย		สังคมศึกษาฯ		การงานอาชีพฯ		ศิลปะ		สุขศึกษาฯ			รวม	
	<i>n</i> = 144	<i>n</i> = 117	<i>n</i> = 102	<i>n</i> = 83	<i>n</i> = 116	<i>n</i> = 84	<i>n</i> = 52	<i>n</i> = 73	<i>n</i> = 771	<i>X̄</i>	<i>SD</i>	<i>X̄</i>	<i>SD</i>	<i>X̄</i>	<i>SD</i>	<i>X̄</i>		<i>SD</i>	<i>X̄</i>
1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	4.10	0.70	4.17	0.50	4.27	0.56	3.96	0.73	3.86	0.69	4.25	0.48	3.77	0.55	4.01	0.69	4.07	0.64	มาก
2 ด้านการปฏิบัติกรนิเทศภายใน	4.12	0.70	4.05	0.57	4.22	0.57	3.81	0.86	3.65	0.89	4.24	0.53	3.59	0.74	3.80	0.76	3.97	0.74	มาก
3 ด้านการกำกับ ตรวจสอบการนิเทศภายใน	3.90	0.81	3.91	0.56	4.06	0.60	3.86	0.85	3.61	0.78	4.12	0.54	3.46	0.71	3.85	0.65	3.86	0.72	มาก
4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	3.96	0.85	3.91	0.55	4.01	0.68	3.82	0.85	3.63	0.79	3.93	0.56	3.63	0.61	3.85	0.74	3.86	0.73	มาก
รวม	4.02	0.72	4.01	0.52	4.14	0.56	3.86	0.78	3.69	0.74	4.14	0.48	3.61	0.63	3.88	0.67	3.94	0.67	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตาม
กลุ่มสาระการเรียนรู้

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	วิทยาาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ต่างประเทศไทย สังคมศึกษาฯ การงานอาชีพฯ ศิลปะ สุขศึกษาฯ รวม																ระดับ การดำเนินการ ได้จริง		
	n = 144		n = 117		n = 102		n = 83		n = 116		n = 84		n = 52		n = 73			n = 771	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD
1 โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศ ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้แทนครู และผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา	4.47	0.70	4.68	0.49	4.17	0.87	4.57	0.61	4.09	0.70	4.36	0.69	4.10	0.85	4.30	0.74	4.36	0.73	มาก
2 คณะกรรมการการนิเทศจัดทำปฏิทินการนิเทศ และแจ้งให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้รับทราบ	4.31	0.83	4.48	0.71	4.46	0.52	4.00	0.87	3.92	0.70	4.44	0.55	4.13	0.74	4.16	0.82	4.25	0.75	มาก
3 แผนการนิเทศมีวัตถุประสงค์การดำเนินการ ที่ชัดเจน เป็นที่เข้าใจของครูทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้	4.20	0.85	4.19	0.64	4.24	0.81	4.02	0.87	3.95	0.73	4.62	0.62	3.69	0.78	4.03	0.85	4.14	0.80	มาก
4 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วม ในการวางแผนและกำหนดปฏิทิน การปฏิบัติงานนิเทศภายใน	4.18	0.82	4.21	0.71	4.42	0.71	4.12	0.79	4.03	0.88	4.35	0.61	3.94	0.57	3.82	1.03	4.15	0.80	มาก
5 คณะกรรมการการนิเทศและหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ประชุมชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระ รับทราบและเข้าใจถึงความจำเป็นของ กระบวนการนิเทศภายใน	4.00	0.95	4.22	0.74	4.33	0.75	3.98	0.88	4.02	1.03	4.33	0.81	3.71	0.72	3.92	0.97	4.09	0.89	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	วิทยาาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ภาษาไทย สังคมศึกษาฯ การงานอาชีพฯ ศิลปะ สุขศึกษาฯ รวม																		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	n = 144		n = 117		n = 102		n = 83		n = 116		n = 84		n = 52		n = 73		n = 771		
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
6 คณะกรรมการการนิเทศและกลุ่มสาระ การเรียนรู้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและ ปัญหา เพื่อใช้เป็นข้อมูลการดำเนินการนิเทศ	3.99	0.92	4.06	0.63	4.15	0.79	4.00	0.80	3.60	0.86	3.89	0.56	3.63	0.66	4.00	0.90	3.93	0.81	มาก
7 คณะกรรมการการนิเทศจัดทำคู่มือการนิเทศ ภายในให้ครูได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติการเรียนการสอน	3.76	0.83	3.94	0.76	3.98	0.84	3.73	0.84	3.78	0.86	4.08	0.71	3.62	0.97	3.70	0.79	3.84	0.83	มาก
8 ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้กระตุ้นครูให้มีความตื่นตัวและ มีความพร้อมรับการนิเทศ	4.07	0.87	4.09	0.86	4.30	0.70	3.86	0.87	3.72	0.82	4.45	0.81	3.85	0.61	4.01	0.84	4.05	0.84	มาก
9 คณะกรรมการการนิเทศจัดเตรียมเอกสารบันทึก การนิเทศ และเครื่องมือการประเมินอย่างเป็น ระบบ ง่ายต่อการบันทึกรายละเอียด ประเด็น การนิเทศและชี้แจงให้ครูได้รับทราบ และทำความเข้าใจ	4.02	0.82	4.03	0.72	4.36	0.61	3.66	1.03	3.74	0.91	4.14	0.89	3.48	0.87	4.10	0.80	3.97	0.87	มาก
10 โรงเรียนสนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ตามความต้องการจำเป็นเพื่อการนิเทศ	3.97	0.85	3.77	0.62	4.31	0.78	3.61	1.00	3.76	0.89	3.80	0.60	3.50	0.87	4.05	0.81	3.87	0.84	มาก
รวม	4.10	0.70	4.17	0.50	4.27	0.56	3.96	0.73	3.86	0.69	4.25	0.48	3.77	0.55	4.01	0.69	4.07	0.64	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน การนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถ ดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตาม
กลุ่มสาระการเรียนรู้

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	วิทยาาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ไทย สังคมศึกษาฯ การงานอาชีพฯ ศิลปะ สุขศึกษาฯ รวม																ระดับ การดำเนินการ ได้จริง		
	n = 144		n = 117		n = 102		n = 83		n = 116		n = 84		n = 52		n = 73			n = 771	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD
1 คณะกรรมการการนิเทศปฏิบัติงานการนิเทศ ได้ตรงตามปฏิทินที่กำหนด	3.99	0.66	4.09	0.64	4.03	0.92	3.92	0.72	3.82	0.86	4.17	0.82	3.87	0.60	3.66	0.73	3.95	0.76	มาก
2 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับ การนิเทศและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศ สม่ำเสมอ	4.03	0.89	3.84	0.83	4.12	0.79	3.76	0.91	3.68	0.98	4.40	0.78	3.90	0.60	3.75	0.80	3.94	0.87	มาก
3 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความพร้อม ที่จะได้รับการนิเทศ	4.19	0.86	4.25	0.86	4.25	0.84	3.87	0.88	3.43	1.30	4.31	0.76	3.33	0.88	3.75	0.89	3.97	0.99	มาก
4 การปฏิบัติการนิเทศมีบรรยากาศที่เป็น กัลยาณมิตร	4.28	0.87	4.22	0.78	4.16	0.82	3.65	1.35	3.80	1.02	4.36	0.63	3.75	0.88	3.96	1.05	4.06	0.96	มาก
5 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความเข้าใจ และมีทักษะการนิเทศระหว่างเพื่อนครู ในกลุ่มสาระเดียวกัน	4.24	0.85	4.06	0.79	4.21	0.69	3.73	1.08	3.79	1.00	4.08	0.61	3.83	0.88	4.00	0.87	4.02	0.87	มาก
6 คณะกรรมการการนิเทศบันทึกการนิเทศ ได้ชัดเจนและเป็นระบบ	4.10	0.82	4.13	0.66	4.42	0.65	3.72	1.05	3.86	0.82	4.23	0.68	3.31	0.85	3.64	0.87	3.99	0.85	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	วิทยาศาสตร์		คณิตศาสตร์		ภาษา ต่างประเทศ				สังคมศึกษาฯ		การงานอาชีพฯ		ศิลปะ		สุขศึกษาฯ		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 144		<i>n</i> = 117		<i>n</i> = 102		<i>n</i> = 83		<i>n</i> = 116		<i>n</i> = 84		<i>n</i> = 52		<i>n</i> = 73		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
7 คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศเสนอแนะครูเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	4.02	0.88	3.94	0.78	4.26	0.83	3.76	0.97	3.48	1.08	4.29	0.84	3.63	0.91	3.71	0.89	3.91	0.94	มาก
8 คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศที่เป็นข้อมูลโดยภาพรวมประชุมสัมมนา และชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับทราบ	3.99	0.96	3.92	0.67	4.09	0.88	3.81	0.98	3.79	0.96	4.02	0.85	3.33	0.83	3.79	0.91	3.88	0.90	มาก
9 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้การยอมรับข้อมูล และข้อสังเกตซึ่งเป็นผลจากการนิเทศระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน	4.16	0.80	3.99	0.83	4.29	0.59	3.94	0.94	3.58	1.05	4.24	0.65	3.37	0.89	3.88	0.97	3.97	0.89	มาก
10 โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการนิเทศอย่างเหมาะสม	4.17	0.68	3.84	0.71	4.25	0.67	3.75	0.96	3.67	0.94	4.31	0.78	3.58	0.87	3.70	0.97	3.94	0.85	มาก
11 คณะกรรมการการนิเทศเสนอแนะและให้คำปรึกษาครูด้วยความเต็มใจ เป็นกันเอง และด้วยความเป็นกลาง	4.13	0.81	4.26	0.68	4.31	0.70	4.06	0.92	3.27	1.51	4.27	0.59	3.63	0.93	3.92	0.91	4.00	0.99	มาก
รวม	4.12	0.70	4.05	0.57	4.22	0.57	3.81	0.86	3.65	0.89	4.24	0.53	3.59	0.74	3.80	0.76	3.97	0.74	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติ
การนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถ
ดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ
จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	วิทยาการศึกษาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ภาษาไทย สังคมศึกษาฯ การงานอาชีพฯ ศิลปะ สุขศึกษาฯ รวม																ระดับ การดำเนินการ ได้จริง		
	n = 144		n = 117		n = 102		n = 83		n = 116		n = 84		n = 52		n = 73			n = 771	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD
1 ผู้บริหารสถานศึกษาเยี่ยมชมชั้นเรียนและนิเทศ การเรียนการสอนให้ครูสม่ำเสมอ	3.86	1.07	3.80	0.85	3.77	0.85	3.98	0.83	3.59	0.68	4.10	0.84	3.62	0.69	3.73	0.82	3.81	0.87	มาก
2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครูในกลุ่มสาระ จัดทำแผนการเรียนการสอนในรายวิชาของตน แต่ละภาคเรียนเพื่อพร้อมรับการนิเทศ	4.01	0.93	3.97	0.77	4.22	0.65	4.01	0.90	3.73	0.99	4.29	0.67	3.58	0.87	3.93	0.67	3.98	0.85	มาก
3 คณะกรรมการการนิเทศพิจารณาแผนการสอน รายวิชาประกอบการนิเทศครูแต่ละคน	3.88	1.03	4.09	0.78	4.18	0.78	3.93	0.92	3.78	1.01	4.39	0.86	3.23	0.83	3.86	0.61	3.95	0.92	มาก
4 ข้อมูลผลการนิเทศครูแต่ละคนได้รับการปกปิด และรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศ คณะกรรมการการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษา	3.88	0.94	4.02	0.90	3.80	0.72	3.88	0.92	3.53	0.96	3.82	0.68	3.79	0.82	3.70	0.78	3.81	0.87	มาก
5 ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการ การนิเทศประเมินและสังเกตการณ์จัดการเรียน การสอนรายวิชาของครู	3.95	0.89	4.01	0.79	4.26	0.77	3.86	0.86	3.57	0.80	4.35	0.83	3.44	0.85	3.93	0.79	3.94	0.86	มาก
6 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กำกับการดูแล และนิเทศการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระ ของตนสม่ำเสมอ	4.03	0.91	4.20	0.72	4.10	0.76	4.01	0.88	3.72	1.01	4.14	0.79	3.25	0.81	4.08	0.94	3.98	0.89	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ภาษาไทย สังคมศึกษาฯ การงานอาชีพฯ ศิลปะ สุขศึกษาฯ รวม																ระดับ การดำเนินการ ได้จริง		
	n = 144		n = 117		n = 102		n = 83		n = 116		n = 84		n = 52		n = 73			n = 771	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD
7 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบ แผนการสอนและเสนอแนะกิจกรรม เพื่อพัฒนา การเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระ	3.88	0.95	3.78	0.70	4.18	0.70	3.94	0.83	3.64	0.84	4.27	0.68	3.75	0.76	3.85	0.70	3.90	0.81	มาก
8 คณะกรรมการการนิเทศติดตามการปฏิบัติ ตามข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตเพื่อปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของครูแต่ละคน อย่างต่อเนื่อง	3.92	0.94	3.90	0.69	3.99	0.75	3.75	1.01	3.72	0.96	4.05	0.64	3.21	0.78	3.86	0.71	3.84	0.85	มาก
9 ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการ การนิเทศ ใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศ มาประชุม สัมมนาครูเมื่อสิ้นสุดการเรียน การสอนทุกภาคเรียน	3.85	0.92	3.85	0.77	4.09	0.88	3.82	1.04	3.40	0.95	3.95	0.56	3.46	0.85	3.68	0.91	3.78	0.90	มาก
10 ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการ การนิเทศใช้ข้อมูล และข้อสังเกตจากการนิเทศ พัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นรายบุคคล	3.81	0.94	3.71	0.66	4.04	0.95	3.59	1.16	3.51	0.97	3.98	0.73	3.17	0.81	3.93	0.86	3.74	0.93	มาก
11 เครื่องมือการนิเทศมีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของครู	3.83	0.85	3.74	0.67	4.02	0.67	3.57	1.12	3.52	0.94	4.04	0.63	3.56	0.92	3.79	0.93	3.77	0.86	มาก
รวม	3.90	0.81	3.91	0.56	4.06	0.60	3.86	0.85	3.61	0.78	4.12	0.54	3.46	0.71	3.85	0.65	3.86	0.72	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับ
ตรวจสอบการนิเทศ โดยรวมและรายข้อ ตามความคิดเห็นของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ
จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	วิทยาศาสตร์		คณิตศาสตร์		ภาษา ต่างประเทศ		ภาษาไทย		สังคมศึกษาฯ		การงานอาชีพฯ		ศิลปะ		สุขศึกษาฯ		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 144		<i>n</i> = 117		<i>n</i> = 102		<i>n</i> = 83		<i>n</i> = 116		<i>n</i> = 84		<i>n</i> = 52		<i>n</i> = 73		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
1 ครูใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากผลการนิเทศ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รายวิชาที่ตนรับผิดชอบ	4.22	0.67	3.95	0.51	4.22	0.70	3.95	0.91	3.81	0.81	4.11	0.56	3.50	0.75	3.77	0.77	3.98	0.74	มาก
2 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลและข้อสังเกต จากคณะกรรมการการนิเทศ พัฒนาการบริหาร ทั่วไป และการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา	3.98	0.88	3.98	0.81	4.07	0.65	3.89	0.86	3.83	0.81	3.94	0.57	3.83	0.65	3.82	0.86	3.93	0.78	มาก
3 ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศ ประชุมสัมมนาครูก่อนเปิดเรียนทุกภาคเรียน	3.92	0.95	4.01	0.74	4.03	0.71	3.82	0.98	3.51	0.82	4.00	0.54	3.54	0.73	4.00	0.75	3.87	0.82	มาก
4 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศแสวงหา ครูต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน	3.83	0.99	3.92	0.67	3.95	0.87	3.78	1.00	3.54	0.90	4.02	0.68	3.71	0.78	3.77	0.96	3.82	0.88	มาก
5 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศ ของคณะกรรมการการนิเทศเพื่อพัฒนาครู เป็นรายบุคคล	4.00	1.00	3.96	0.74	3.83	0.82	3.69	0.95	3.72	1.09	3.93	0.76	3.50	0.70	4.07	0.79	3.86	0.90	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	วิทยาศาสตร์		คณิตศาสตร์		ภาษา ต่างประเทศ				สังคมศึกษาฯ		การงานอาชีพฯ		ศิลปะ		สุขศึกษาฯ		รวม		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	<i>n</i> = 144		<i>n</i> = 117		<i>n</i> = 102		<i>n</i> = 83		<i>n</i> = 116		<i>n</i> = 84		<i>n</i> = 52		<i>n</i> = 73		<i>n</i> = 771		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
6 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศของ คณะกรรมการการนิเทศ เพื่อพิจารณาความดี ความชอบประจำปี	3.74	1.05	3.61	0.90	3.92	0.89	3.72	1.03	3.54	1.03	3.95	0.92	3.62	0.80	3.88	0.96	3.74	0.97	มาก
7 ผู้บริหารสถานศึกษารวบรวมข้อมูลและ ข้อสังเกตการนิเทศภายในเสนอต่อเขตพื้นที่ การศึกษา เพื่อพัฒนาครูผู้สอนและเสริมสร้าง การจัดการศึกษาที่มีทั้งคุณภาพ และประสิทธิภาพของสถานศึกษา	3.99	0.99	3.81	0.75	4.09	0.69	3.84	0.86	3.51	0.90	3.70	0.67	3.56	0.73	3.79	0.88	3.81	0.85	มาก
8 ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาใช้ข้อมูลและ ข้อสังเกตจากการนิเทศภายในของโรงเรียน พัฒนาครูผู้สอนและเสริมสร้างการบริหาร การศึกษาที่มีประสิทธิภาพของพื้นที่การศึกษา ที่รับผิดชอบ	3.97	0.89	4.07	0.68	4.01	0.92	3.86	0.95	3.56	0.91	3.75	0.82	3.81	0.72	3.73	0.90	3.86	0.87	มาก
รวม	3.96	0.85	3.91	0.55	4.01	0.68	3.82	0.85	3.63	0.79	3.93	0.56	3.63	0.61	3.85	0.74	3.86	0.73	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
	1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	4.24	0.50	3.76	0.67	4.22	0.59	4.07	
2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	4.10	0.69	3.65	0.79	4.15	0.65	3.97	0.74	มาก
3 ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	4.02	0.58	3.59	0.79	4.01	0.67	3.86	0.72	มาก
4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ ภายใน	4.01	0.60	3.64	0.78	3.96	0.72	3.86	0.73	มาก
รวม	4.09	0.56	3.66	0.72	4.08	0.60	3.94	0.67	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้านตามความคิดเห็นของครู สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
	1 โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการ การนิเทศ ที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้แทนหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ผู้แทนครู และผู้แทน คณะกรรมการสถานศึกษา	4.28	0.82	4.29	0.68	4.45	0.71	4.36	
2 คณะกรรมการการนิเทศจัดทำปฏิทิน การนิเทศและแจ้งให้ครูทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้รับทราบ	4.44	0.65	3.94	0.76	4.40	0.72	4.25	0.75	มาก
3 แผนการนิเทศมีวัตถุประสงค์ การดำเนินการที่ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ ของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.31	0.72	3.82	0.81	4.31	0.76	4.14	0.80	มาก
4 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่ม มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนด ปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายใน	4.28	0.65	3.78	0.86	4.38	0.71	4.15	0.80	มาก
5 คณะกรรมการการนิเทศและหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประชุมชี้แจง ให้ครูทุกกลุ่มสาระรับทราบและเข้าใจ ถึงความจำเป็นของกระบวนการนิเทศ ภายใน	4.34	0.76	3.68	0.93	4.28	0.80	4.09	0.89	มาก
6 คณะกรรมการการนิเทศและกลุ่มสาระ การเรียนรู้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันและปัญหาเพื่อใช้เป็นข้อมูล การดำเนินการนิเทศ	4.14	0.67	3.63	0.86	4.06	0.76	3.93	0.81	มาก
7 คณะกรรมการการนิเทศจัดทำคู่มือ การนิเทศภายในให้ครูได้ศึกษาและ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการเรียน การสอน	4.13	0.62	3.51	0.88	3.95	0.80	3.84	0.83	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
	8 ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้กระตุ้นครูให้มี ความตื่นตัวและมีความพร้อมรับ การนิเทศ	4.25	0.76	3.72	0.86	4.21	0.79	4.05	
9 คณะกรรมการการนิเทศจัดเตรียม เอกสารบันทึกการนิเทศและเครื่องมือ การประเมินอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการบันทึกรายละเอียดประเด็น การนิเทศและชี้แจงให้ครูได้รับทราบ และทำความเข้าใจ	4.20	0.74	3.61	0.86	4.14	0.84	3.97	0.87	มาก
10 โรงเรียนสนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่าง เหมาะสมตามความต้องการจำเป็น เพื่อการนิเทศ	4.05	0.66	3.57	0.84	4.02	0.84	3.87	0.84	มาก
รวม	4.24	0.50	3.76	0.67	4.22	0.59	4.07	0.64	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ในโรงเรียน
ที่มีขนาดต่างกัน ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของครู
สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
	1 คณะกรรมการการนิเทศปฏิบัติงาน การนิเทศได้ตรงตามปฏิทินที่กำหนด	4.01	0.72	3.70	0.74	4.13	0.75	3.95	
2 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ กับการนิเทศและมีส่วนร่วมในกิจกรรม การนิเทศสม่ำเสมอ	4.07	0.90	3.66	0.83	4.09	0.84	3.94	0.87	มาก
3 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความพร้อมที่จะได้รับการนิเทศ	4.00	1.06	3.69	1.02	4.17	0.88	3.97	0.99	มาก
4 การปฏิบัติการนิเทศมีบรรยากาศ ที่เป็นกัลยาณมิตร	4.23	0.82	3.60	1.10	4.33	0.76	4.06	0.96	มาก
5 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะการนิเทศ ระหว่างเพื่อนครูในกลุ่มสาระเดียวกัน	4.15	0.78	3.69	0.95	4.21	0.77	4.02	0.87	มาก
6 คณะกรรมการการนิเทศบันทึก การนิเทศได้ชัดเจนและเป็นระบบ	4.15	0.78	3.69	0.89	4.14	0.79	3.99	0.85	มาก
7 คณะกรรมการการนิเทศ นำผล การนิเทศเสนอแนะครูเป็นรายบุคคล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	4.06	0.93	3.63	0.94	4.05	0.89	3.91	0.94	มาก
8 คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศ ที่เป็นข้อมูล โดยภาพรวมประชุม สัมมนา และชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ได้รับทราบ	4.07	0.85	3.56	0.94	4.04	0.83	3.88	0.90	มาก
9 ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้การยอมรับข้อมูล และข้อสังเกต ซึ่งเป็นผลจากการนิเทศระหว่าง เพื่อนครูด้วยกัน	4.12	0.80	3.62	0.96	4.17	0.78	3.97	0.89	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง	
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
	10	โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น สนับสนุนและอำนวยความสะดวก การปฏิบัติการนิเทศอย่างเหมาะสม	4.10	0.79	3.62	0.85	4.11	0.80		3.94
11	คณะกรรมการการนิเทศเสนอแนะ และให้คำปรึกษาครูด้วยความเต็มใจ เป็นกันเอง และด้วยความเป็นกลาง	4.06	1.11	3.72	0.99	4.18	0.89	4.00	0.99	มาก
รวม		4.10	0.69	3.65	0.79	4.15	0.65	3.97	0.74	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ในโรงเรียน
ที่มีขนาดต่างกัน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของครู
สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตาม
ขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง	
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
	1	ผู้บริหารสถานศึกษาเยี่ยมชมชั้นเรียน และนิเทศการเรียนการสอน ให้ครูสม่ำเสมอ	4.04	0.79	3.65	0.85	3.82	0.90		3.81
2	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครูใน กลุ่มสาระจัดทำแผนการเรียนการสอน ในรายวิชาของตนแต่ละภาคเรียน เพื่อพร้อมรับการนิเทศ	4.10	0.70	3.62	0.89	4.21	0.78	3.98	0.85	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง	
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
	3	คณะกรรมการการนิเทศพิจารณา แผนการสอนรายวิชาประกอบ การนิเทศครูแต่ละคน	4.18	0.86	3.57	0.90	4.13	0.87		3.95
4	ข้อมูลผลการนิเทศครูแต่ละคนได้รับ การปกปิดและรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับ การนิเทศ คณะกรรมการการนิเทศ และผู้บริหารสถานศึกษา	3.85	0.81	3.63	0.88	3.93	0.87	3.81	0.87	มาก
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมกับ คณะกรรมการการนิเทศประเมิน และสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน รายวิชาของครู	4.25	0.70	3.62	0.88	4.04	0.84	3.94	0.86	มาก
6	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ กำกับ การดูแลและนิเทศการเรียนการสอน ของครูในกลุ่มสาระของคนสมัคร ของครูในกลุ่มสาระของคนสมัคร	4.14	0.80	3.66	0.94	4.15	0.83	3.98	0.89	มาก
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบ แผนการสอนและเสนอแนะกิจกรรม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแก่ครู ในกลุ่มสาระ	3.98	0.70	3.65	0.87	4.07	0.76	3.90	0.81	มาก
8	คณะกรรมการการนิเทศติดตาม การปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและ ข้อสังเกตเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง	3.93	0.71	3.57	0.90	4.00	0.83	3.84	0.85	มาก
9	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการ การนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจาก การนิเทศมาประชุมสัมมนาครู เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน ทุกภาคเรียน	3.92	0.70	3.58	1.01	3.87	0.86	3.78	0.90	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
	10 ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการ การนิเทศฯ ใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจาก การนิเทศพัฒนาศักยภาพการจัด การเรียนการสอนของครูเป็นรายบุคคล	3.88	0.78	3.48	0.97	3.88	0.91	3.74	
11 เครื่องมือการนิเทศมีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของครู	3.94	0.55	3.43	1.01	3.94	0.77	3.77	0.86	มาก
รวม	4.02	0.58	3.59	0.79	4.01	0.67	3.86	0.72	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ในโรงเรียน
ที่มีขนาดต่างกัน ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็น
ของครู สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน โดยรวมและรายข้อ จำแนกตาม
ขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
	1 ครูใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจาก ผลการนิเทศ ปรับปรุงและพัฒนา การจัดการเรียนการสอนรายวิชา ที่ตนรับผิดชอบ	3.93	0.74	3.86	0.72	4.10	0.73	3.98	
2 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลและ ข้อสังเกตจากคณะกรรมการการนิเทศ พัฒนาการบริหารทั่วไปและการบริหาร งานวิชาการของสถานศึกษา	4.04	0.75	3.75	0.79	4.01	0.77	3.93	0.78	มาก

ตารางที่ 16 (ต่อ)

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	โรงเรียน ขนาดเล็ก <i>n</i> = 162		โรงเรียน ขนาดกลาง <i>n</i> = 265		โรงเรียน ขนาดใหญ่ <i>n</i> = 334		รวม <i>n</i> = 771		ระดับ การดำเนินการ ได้จริง
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	
	3 ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้ข้อมูลและ ข้อสังเกตจากการนิเทศประชุมสัมมนา ครูก่อนเปิดเรียนทุกภาคเรียน	4.03	0.66	3.62	0.86	3.98	0.82	3.87	
4 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศ แสวงหาครูต้นแบบเพื่อเป็นแบบอย่าง แก่ครูในโรงเรียน	3.98	0.71	3.57	0.95	3.93	0.86	3.82	0.88	มาก
5 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศ ของคณะกรรมการการนิเทศ เพื่อพัฒนา ครูเป็นรายบุคคล	4.12	0.76	3.62	0.93	3.92	0.89	3.86	0.90	มาก
6 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศ ของคณะกรรมการการนิเทศ เพื่อพิจารณาความคิดความชอบประจำปี	3.93	0.82	3.51	1.02	3.83	0.96	3.74	0.97	มาก
7 ผู้บริหารสถานศึกษารวบรวมข้อมูล และข้อสังเกตการนิเทศภายในเสนอต่อ เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาครูผู้สอน และเสริมสร้างการจัดการศึกษา ที่มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ ของสถานศึกษา	3.96	0.72	3.55	0.88	3.94	0.84	3.81	0.85	มาก
8 ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาใช้ข้อมูล และข้อสังเกตจากการนิเทศภายใน ของโรงเรียนพัฒนาครูผู้สอนและ เสริมสร้างการบริหารการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพของพื้นที่การศึกษา ที่รับผิดชอบ	4.08	0.70	3.60	0.92	3.95	0.86	3.86	0.87	มาก
รวม	4.01	0.60	3.64	0.78	3.96	0.72	3.86	0.73	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ โดยรวมและทุกรายข้อ ตามความคิดเห็นของครู สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก

ข้อมูลจากตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 6 สามารถสรุปได้ว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สามารถดำเนินการได้จริงในระดับมาก ทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติ การกำกับตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา แต่ละด้านระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรในแต่ละตัวแปร (ตำแหน่งงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขนาด โรงเรียน) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 การทดสอบค่าวิกฤต (*t*-test) ที่เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในระหว่างหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	หัวหน้ากลุ่มสาระ		ครูผู้สอน		<i>t</i> -test	<i>p</i>
	<i>(n = 127)</i>		<i>(n = 644)</i>			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	4.16	0.65	4.05	0.64	1.82	.07
2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	4.01	0.80	3.96	0.73	.72	.48
3 ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศ ภายใน	3.89	0.77	3.86	0.72	.44	.66
4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา การนิเทศภายใน	3.91	0.77	3.85	0.73	.95	.35
รวม	4.00	0.72	3.93	0.66	1.03	.31

จากตารางที่ 17 พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอนมีความคิดเห็นสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกด้าน และโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายใน
สถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ต่างกัน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1 ด้านการวางแผนการนิเทศ ภายใน	ระหว่างกลุ่ม	19.20	7	2.74	7.04	.00*
	ภายในกลุ่ม	297.31	763	0.40		
	รวม	316.50	770			
2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ภายใน	ระหว่างกลุ่ม	39.63	7	5.66	11.20	.00*
	ภายในกลุ่ม	385.82	763	0.51		
	รวม	425.45	770			
3 ด้านการกำกับตรวจสอบ การนิเทศภายใน	ระหว่างกลุ่ม	26.11	7	3.73	7.53	.00*
	ภายในกลุ่ม	377.81	763	0.51		
	รวม	403.92	770			
4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา การนิเทศภายใน	ระหว่างกลุ่ม	13.58	7	1.94	3.70	.00*
	ภายในกลุ่ม	401.20	763	0.53		
	รวม	414.78	770			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	22.55	7	3.22	7.63	.00*
	ภายในกลุ่ม	321.96	763	0.42		
	รวม	344.51	770			

* $p < .05$

จากตารางที่ 18 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในระหว่างความคิดเห็นของ
บุคลากรที่ปฏิบัติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีความแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ
สมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำไปทดสอบข้อมูลรายด้านด้วยวิธีการ
ของเซฟเฟ (Scheffe's method) ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้านการวางแผน การนิเทศภายใน

กลุ่มสาระการเรียนรู้	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษา ต่างประเทศ	ภาษาไทย	สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	การงาน อาชีพ และ เทคโนโลยี	ศิลปะ	สุขศึกษา และ พลศึกษา
		4.10	4.17	4.27	3.96	3.86	4.25	3.77	4.01
1 วิทยาศาสตร์	4.10	-	0.07	0.17	-0.14	-0.24	0.15	-0.33	-0.09
2 คณิตศาสตร์	4.17	-	-	0.10	-0.21	-0.31	0.08	-0.40*	-0.16
3 ภาษาต่างประเทศ	4.27	-	-	-	-0.31	-0.41*	-0.02	-0.50*	-0.26
4 ภาษาไทย	3.96	-	-	-	-	-0.10	-0.29	-0.19	0.05
5 สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	3.86	-	-	-	-	-	0.39*	-0.09	0.15
6 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	4.25	-	-	-	-	-	-	-0.48*	-0.24
7 ศิลปะ	3.77	-	-	-	-	-	-	-	0.24
8 สุขศึกษาและพลศึกษา	4.01	-	-	-	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 19 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน แตกต่างไปจากครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติ การนิเทศภายใน

กลุ่มสาระการเรียนรู้	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษา	ภาษาไทย	สังคมศึกษา	การงาน	ศิลปะ	สุขศึกษา
		4.12	4.05	ภาษา ต่างประเทศ	3.81	ศาสนา และ วัฒนธรรม	อาชีพ และ เทคโนโลยี	3.59	และ พลศึกษา
1 วิทยาศาสตร์	4.12	-	-0.07	0.10	-0.31	-0.47*	0.12	-0.53	-0.32
2 คณิตศาสตร์	4.05	-	-	0.17	-0.24	-0.40*	0.19	-0.46*	-0.25
3 ภาษาต่างประเทศ	4.22	-	-	-	-0.41*	-0.57*	0.02	-0.63*	-0.42*
4 ภาษาไทย	3.81	-	-	-	-	-0.16	0.43*	-0.22	-0.01
5 สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	3.65	-	-	-	-	-	0.59*	-0.06	0.15
6 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	4.24	-	-	-	-	-	-	-0.65*	-0.44*
7 ศิลปะ	3.59	-	-	-	-	-	-	-	0.21
8 สุขศึกษาและพลศึกษา	3.80	-	-	-	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 20 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน แตกต่างไปจากครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการกำกับ
ตรวจสอบการนิเทศภายใน

กลุ่มสาระการเรียนรู้	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษา ต่างประเทศ	ภาษาไทย	สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	การงาน อาชีพ และ เทคโนโลยี	ศิลปะ	สุขศึกษา และ พลศึกษา
		3.90	3.91	4.06	3.86	3.61	4.12	3.46	3.85
1 วิทยาศาสตร์	3.90	-	0.01	0.16	-0.04	-0.29	0.22	-0.44*	-0.05
2 คณิตศาสตร์	3.91	-	-	0.14	-0.05	-0.31	0.20	-0.46*	-0.77
3 ภาษาต่างประเทศ	4.06	-	-	-	-0.20	-0.45*	0.06	-0.60*	-0.21
4 ภาษาไทย	3.86	-	-	-	-	-0.24	0.27	-0.39	0.00
5 สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	3.61	-	-	-	-	-	0.51*	-0.15	0.24
6 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	4.12	-	-	-	-	-	-	-0.66*	-0.27
7 ศิลปะ	3.46	-	-	-	-	-	-	-	0.39
8 สุขศึกษาและพลศึกษา	3.85	-	-	-	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 21 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน แตกต่างไปจากครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

ตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศภายใน

กลุ่มสาระการเรียนรู้	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษา	ภาษาไทย	สังคมศึกษา	การงาน	ศิลปะ	สุขศึกษา
		3.96	3.91	4.01	3.82	3.63	3.93	3.63	3.85
1 วิทยาศาสตร์	3.96	-	-0.05	0.05	-0.14	-0.33	-0.03	-0.33	-0.11
2 คณิตศาสตร์	3.91	-	-	0.10	-0.09	-0.28	0.02	-0.28	-0.06
3 ภาษต่างประเทศ	4.01	-	-	-	-0.19	-0.38*	-0.08	-0.38	-0.16
4 ภาษาไทย	3.82	-	-	-	-	-0.19	0.11	-0.12	0.03
5 สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	3.63	-	-	-	-	-	0.30	0.00	0.22
6 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	3.93	-	-	-	-	-	-	0.30	-0.08
7 ศิลปะ	3.63	-	-	-	-	-	-	-	0.22
8 สุขศึกษาและพลศึกษา	3.85	-	-	-	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 22 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศ ภายในด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน

ตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยรวม

กลุ่มสาระการเรียนรู้	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษา ต่างประเทศ	ภาษาไทย	สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	การงาน อาชีพ และ เทคโนโลยี	ศิลปะ	สุขศึกษา และ พลศึกษา
		4.02	4.01	4.14	3.86	3.69	4.14	3.61	3.88
1 วิทยาศาสตร์	4.02	-	-0.01	0.12	-0.16	-0.33*	0.12	-0.41*	-0.14
2 คณิตศาสตร์	4.01	-	-	0.13	-0.15	-0.32*	0.13	-0.40	-0.13
3 ภาษาต่างประเทศ	4.14	-	-	-	-0.28	-0.45*	0.00	-0.53*	-0.26
4 ภาษาไทย	3.86	-	-	-	-	-0.17	0.28	-0.25	0.02
5 สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	3.69	-	-	-	-	-	0.45*	-0.08	0.19
6 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	4.14	-	-	-	-	-	-	-0.53*	-0.26
7 ศิลปะ	3.61	-	-	-	-	-	-	-	0.27
8 สุขศึกษาและพลศึกษา	3.88	-	-	-	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 23 พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน โดยรวม แตกต่างไปจากครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

ตารางที่ 24 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1 ด้านการวางแผนการนิเทศ ภายใน	ระหว่างกลุ่ม	38.77	2	19.39	53.60	.00*
	ภายในกลุ่ม	273.73	768	0.36		
	รวม	316.50	770			
2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	ระหว่างกลุ่ม	40.10	2	20.05	39.96	.00*
	ภายในกลุ่ม	385.34	768	0.50		
	รวม	425.45	770			
3 ด้านการกำกับตรวจสอบ การนิเทศภายใน	ระหว่างกลุ่ม	31.02	2	15.51	31.95	.00*
	ภายในกลุ่ม	372.90	768	0.49		
	รวม	403.92	770			
4 ด้านการปรับปรุงและ พัฒนาการนิเทศภายใน	ระหว่างกลุ่ม	20.13	2	10.07	19.59	.00*
	ภายในกลุ่ม	394.65	768	0.51		
	รวม	414.78	770			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	31.81	2	15.91	39.06	.00*
	ภายในกลุ่ม	312.70	768	0.41		
	รวม	344.51	770			

* $p < .05$

จากตารางที่ 24 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำไปทดสอบข้อมูลรายด้านด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ตามรายละเอียดในตารางที่ 25-29 ดังนี้

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน
สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	โรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่
		4.24	3.76	4.22
1 โรงเรียนขนาดเล็ก	4.24	-	- 0.48*	- 0.02
2 โรงเรียนขนาดกลาง	3.76	-	-	0.46*
3 โรงเรียนขนาดใหญ่	4.22	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 25 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนการนิเทศ แตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน
สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	โรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่
		4.10	3.65	4.15
1 โรงเรียนขนาดเล็ก	4.10	-	- 0.45*	0.05
2 โรงเรียนขนาดกลาง	3.65	-	-	0.50*
3 โรงเรียนขนาดใหญ่	4.15	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 26 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศน้อยกว่าจากโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ตารางที่ 27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน
สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	โรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่
		4.02	3.59	4.01
1 โรงเรียนขนาดเล็ก	4.02	-	- 0.43*	- 0.01
2 โรงเรียนขนาดกลาง	3.59	-	-	0.42*
3 โรงเรียนขนาดใหญ่	4.01	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 27 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน
สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	โรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่
		4.01	3.64	3.96
1 โรงเรียนขนาดเล็ก	4.01	-	- 0.37*	- 0.05
2 โรงเรียนขนาดกลาง	3.64	-	-	0.32*
3 โรงเรียนขนาดใหญ่	3.96	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 28 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ตารางที่ 29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน
สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่		
		4.09	3.66	4.08
1 โรงเรียนขนาดเล็ก	4.09	-	- 0.43*	- 0.01
2 โรงเรียนขนาดกลาง	3.66	-	-	0.42*
3 โรงเรียนขนาดใหญ่	4.08	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 29 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน โดยรวมมีการดำเนินการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ข้อมูลจากตารางที่ 17 ถึงตารางที่ 29 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกด้าน ระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน ไม่แตกต่างกัน
2. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกด้าน ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษาที่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน แตกต่างกัน
3. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกด้าน ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

ตารางที่ 30 ปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน

ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	<i>f</i>	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าเป็นปัญหา
1 แผนการนิเทศไม่เป็นไปตามแผนปฏิทินที่กำหนด	228	35.29
2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศ	27	4.18
3 คณะกรรมการการนิเทศไม่ชี้แจงแผนการดำเนินการให้ครูได้รับทราบ	75	11.61
4 ครูไม่มีคู่มือการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน	246	38.08
5 อื่น ๆ (โปรดระบุ)	70	10.84
รวม	646	100.00

จากตารางที่ 30 พบว่า ปัญหาสำคัญของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ได้แก่ ครูไม่มีคู่มือการปฏิบัติงานการนิเทศภายในและแผนการนิเทศไม่เป็นไปตามแผนปฏิทินที่กำหนด

ตารางที่ 31 ปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติ การนิเทศภายใน

ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	<i>f</i>	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าเป็นปัญหา
1 ครูไม่พร้อมรับการนิเทศ	212	40.38
2 คณะกรรมการการนิเทศไม่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน	143	27.24
3 สถานศึกษาขาดการอำนวยความสะดวกในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศของครู	76	14.47

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	<i>f</i>	ร้อยละของ ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ระบุว่าเป็นปัญหา
4 คณะกรรมการการนิเทศภายในขาดทักษะในการนิเทศ	60	11.43
5 อื่น ๆ (โปรดระบุ)	34	6.48
รวม	525	100.00

จากตารางที่ 31 พบว่า ปัญหาสำคัญของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ได้แก่ ครูไม่พร้อมรับการนิเทศ และคณะกรรมการการนิเทศ ไม่มีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน

ตารางที่ 32 ปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน

ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	<i>f</i>	ร้อยละของ ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ระบุว่าเป็นปัญหา
1 ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน	70	13.78
2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ชี้แจงรายละเอียดการนิเทศภายในให้ครูในกลุ่มสาระได้เข้าใจและเรียนรู้อย่างชัดเจน	95	18.70
3 เครื่องมือและเอกสารบันทึกการนิเทศไม่เที่ยงตรงและไม่เป็นที่ยอมรับของครู	233	45.87
4 คณะกรรมการการนิเทศเปิดเผยข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศ ทำให้ครูรู้สึกเสื่อมเสียไม่เป็นธรรมเนียม	41	8.07
5 อื่น ๆ (โปรดระบุ)	69	13.58
รวม	508	100.00

จากตารางที่ 32 พบว่า ปัญหาสำคัญของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน ได้แก่ เครื่องมือและเอกสารบันทึกการนิเทศไม่เที่ยงตรง และไม่เป็นที่ยอมรับของครู

ตารางที่ 33 ปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศภายใน

ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	<i>f</i>	ร้อยละของ ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ระบุว่าปัญหา
1 ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศไม่ได้รับการยอมรับจากครู	101	21.00
2 ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับผลการนิเทศ เพื่อพัฒนาและพิจารณาความดีความชอบครู	144	29.94
3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูล และข้อสังเกตจากผลการนิเทศภายใน เพื่อมอบหมายภาระ การสอนของครู	41	8.52
4 ครูไม่ใช้ข้อมูลและผลการนิเทศปรับปรุง พัฒนาการเรียน การสอนของตน	167	34.72
5 อื่น ๆ (โปรดระบุ)	28	5.82
รวม	481	100.00

จากตารางที่ 33 พบว่า ปัญหาสำคัญของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน ได้แก่ ครูไม่ใช้ข้อมูลและผลการนิเทศปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของตน และผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับผลการนิเทศ เพื่อพัฒนาและพิจารณาความดีความชอบครู

จากตารางที่ 30 ถึงตารางที่ 33 สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา แต่ละด้าน มีปัญหาสำคัญ ดังนี้

1. ปัญหาสำคัญของการนิเทศภายใน ด้านการวางแผน ได้แก่ ไม่มีคู่มือในการนิเทศและ การดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนด

2. ปัญหาสำคัญของการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ได้แก่ ครูไม่พร้อมรับการนิเทศ
3. ปัญหาสำคัญของการนิเทศภายใน ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศ ได้แก่ เครื่องมือและเอกสารการนิเทศไม่เที่ยงตรงและไม่เป็นที่ยอมรับของครู
4. ปัญหาสำคัญของการนิเทศภายใน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ ได้แก่ ครูไม่ใช่ข้อมูลผลการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับผลการนิเทศ เพื่อพิจารณาความดีความชอบของการปฏิบัติงานของครู

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศ และด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ และศึกษาปัญหาในแต่ละด้านของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ตามขนาดโรงเรียน จำนวน 771 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 5 ระดับ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ประเภทที่สองเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้สอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%) การวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าวิกฤต (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สรุปได้ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสามารถดำเนินการได้ในระดับมาก
2. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ระหว่างครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน โดยครูที่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความคิดเห็นแตกต่างจากครูที่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

4. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ระหว่างครูผู้สอนใน โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับครูใน โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

5. สาเหตุสำคัญที่เป็นปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน เกิดจากครูไม่มีคู่มือในการปฏิบัติการนิเทศภายใน และการนิเทศภายในไม่เป็นไปตามปฏิทินการดำเนินการนิเทศ

6. สาเหตุสำคัญที่เป็นปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในเกิดจากครูไม่พร้อมรับการนิเทศ

7. สาเหตุสำคัญที่เป็นปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับ ตรวจสอบการนิเทศภายใน เกิดจากเครื่องมือและเอกสารการนิเทศไม่เที่ยงตรงและไม่เป็นที่ยอมรับของครู

8. สาเหตุสำคัญที่เป็นปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศ เกิดจากครูไม่ใช่ข้อมูลและผลการนิเทศ ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของตน และผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับผลการนิเทศ เพื่อพิจารณาความดีความชอบของครู

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยและข้อมูลที่ได้จากการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากข้อมูลการวิจัย พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมทุกด้านมีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ระบุให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานในลักษณะของการผสมผสานระหว่างกระบวนการบริหารกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา สะท้อนให้เห็นว่า

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการป้องกัน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพให้ได้ผลผลิต คือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพด้วยเช่นกัน โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ๆ ผ่านการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนพันธ์ อักษรสิทธิ์ (2548, หน้า 105) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้ การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ เจริญทอง (2551, หน้า 92) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายโสทรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ได้ผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้ การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายโสทรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ มาก ” สอดคล้องกับงานวิจัยของเข็มชาติ มหิปปโกชน (2542, หน้า 133-135) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ได้ผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้ การดำเนินการนิเทศภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับกระบวนการนิเทศในสถานศึกษาของ Harris (1985, pp. 14-15) ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้เรียกว่า “Harris POLCA” ประกอบด้วย การจัดทำ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่ผู้รับผิดชอบการนิเทศต้องคิดวิเคราะห์ถึงความต้องการและความจำเป็นในการนิเทศ เพื่อนำมากำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้สอดคล้องกัน 2) ขั้นการจัดองค์การ (Organizing) เป็นขั้นตอนที่กำหนดโครงการของคณะทำงาน ตั้งเกณฑ์มาตรฐานการรวบรวมทรัพยากรที่มีทั้งบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ การมอบหมายงาน การประสานงาน การกระจายอำนาจหน้าที่ โครงสร้างขององค์การ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานต่าง ๆ 3) ขั้นการนำสู่การปฏิบัติ (Leading) เป็นขั้นตัดสินใจในการจัดทำกรนิเทศ กำหนดวิธีการในการนิเทศกระตุ้นจูงใจ เสริมสร้างกำลังใจ ให้คำแนะนำเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำงาน การแนะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกรนิเทศ 4) ขั้นการควบคุม (Controlling) เป็นขั้นที่ผู้รับผิดชอบต้องควบคุม กำกับติดตามดูแลให้กระบวนการนิเทศดำเนินไปตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดไว้ ในบางครั้งอาจมีการชี้แนะเสริมความคิด หรือแทรกแซงเพื่อปรับทิศทางหรือกระบวนการดำเนินงาน และ 5) ขั้นการประเมินผล (Assessing) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องร่วมกัน

ประเมินผลการนิเทศว่า สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผล
ต้องจัดทำอย่างมีแบบแผนและมีความเที่ยงตรง

2. จากผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 18 โดยจำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า ความคิดเห็นของหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทบาทหน้าที่การดำเนินงาน
ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ถือเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ทำหน้าที่
นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรวิเคราะห์สารสนเทศ ความต้องการของผู้ปกครอง
ในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ เพื่อจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมตามจุดเน้นของสถานศึกษา
โดยตำแหน่ง และครูผู้สอนทุกคนต้องได้รับการนิเทศ เนื่องจากการนิเทศเป็นกระบวนการทำงาน
และดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียน ในการแนะนำช่วยเหลือ
มีขวัญกำลังใจ ส่งเสริมเกี่ยวกับการเรียนการสอนและพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็น
ไปตามมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
เป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากโรงเรียนทุกฝ่าย เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ
การจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสังค อุทรานันท์ (2530, หน้า 15-18) ได้กล่าวถึง
หลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 หลักการใหญ่ ดังนี้ หลักการที่ 1
การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ
โดยการจัดทำกรนิเทศ ต้องมีการทำงานเป็นขั้นตอน (Steps) มีความต่อเนื่อง (Continuity)
ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Interaction) ในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน หลักการที่ 2
การนิเทศศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การดำเนินงานนั้นต้องผ่านตัวกลาง คือ
ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ใช่การจัดทำกับนักเรียนโดยตรง แต่การนิเทศการศึกษา
เป็นการทำงานโดยผ่านตัวครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากร
ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพหลักการที่ 3 การนิเทศศึกษานั้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย
ซึ่งไม่ได้หมายถึงเฉพาะบรรยากาศแห่งการทำงานร่วมกันเท่านั้น และจะหมายรวมถึง การยอมรับ
ซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงบทบาทในฐานะผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนการยอมรับผิดชอบต่อ
ผลงานร่วมกันด้วย สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536, หน้า 26-27) กล่าวถึงหลักการ
นิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้ การนิเทศการศึกษาควรมีการบริหารอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน
เป็นการดำเนินงานเป็นโครงการ การนิเทศการศึกษาถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ
ความเป็นประชาธิปไตย เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างของบุคคล
เป็นความร่วมมือร่วมใจกัน การดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้

งานนั้น ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ การนิเทศการศึกษาจะให้ผลดีควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในการแก้ไขปัญหา และช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหา ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อน

จากหลักการของการนิเทศศึกษาดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักการที่สามารถจะนำไปใช้ในการจัดทำกรนิเทศของผู้นิเทศ เป็นแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย หลักการที่สำคัญ คือ หลักของการมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาครู เป็นสำคัญ หลักแห่งความร่วมมือของผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครู หลักของการสร้างสัมพันธภาพ บนความเท่าเทียมและการยอมรับซึ่งกันและกัน หลักของความเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และหลักของความยืดหยุ่นให้อิสระในการพัฒนาตนเอง ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการนิเทศระหว่าง หัวหน้ากลุ่มสาระกับครูผู้สอน ไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 18 ระหว่างครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน โดยครูที่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความคิดเห็นแตกต่างจากครูที่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธรรมชาติรายวิชาที่มีความแตกต่างกัน โดยธรรมชาติรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะ ช่วยพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ แต่กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจะมุ่งเน้นทักษะกระบวนการ ระบบการทำงานในด้านต่าง ๆ

4. จากผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 18 ระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน โดยครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจัยที่ทำให้ระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ ปัจจัยด้านกระบวนการหรือระบบการบริหารจัดการนั้นเอง ซึ่งระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษา ที่มีลักษณะการบริหารงานง่าย ๆ เป็นกันเอง มีความเกรงใจซึ่งกันและกัน เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างสูง และปฏิบัติงานในสถานศึกษาแห่งนี้มาเป็นเวลานาน ดังนั้นระบบจึงขาดการบริหารจัดการที่เป็นแบบแผน ขาดการวางแผนที่เป็นระบบ ลงมือปฏิบัติอย่างไม่จริงจัง และที่สำคัญขาดการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลที่มีมาตรฐาน ทั้งตัวผู้เรียนและตัวผู้สอน รวมทั้งขาดการวิเคราะห์คุณภาพการจัดการศึกษาว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์แค่ไหน

และอะไรเป็นสาเหตุทำให้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ธรรมชาติของโรงเรียนหรือขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน ทำให้สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิฑูรย์ พรหม (2543) ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดละเชิงเทรา พบว่า ภาพรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของชิตีรัตน์ แก้วอุดม (2550) ที่ศึกษาปัญหาการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาการนิเทศงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการนิเทศเชิงวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรางค์ เจริญนาน (2550) ที่ศึกษาปัญหาการดำเนินการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมเป็นรายคู่ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในโรงเรียน ขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าครูในโรงเรียนของเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง มีการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในโรงเรียน ขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่

5. ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาระงานที่แทรกซ้อนของผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศ ทำให้ไม่สามารถนิเทศได้ตรงตามเวลาที่กำหนด และบางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาบางแห่งขาดคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษา จึงถือเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว

6. จากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีประเด็นสำคัญแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผนการนิเทศ ปัญหาสำคัญ ได้แก่ ไม่มีคู่มือในการนิเทศและการดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนด ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ได้แก่ ครูไม่พร้อมรับการนิเทศ ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศ ได้แก่ เครื่องมือและเอกสารการนิเทศไม่เที่ยงตรงและไม่เป็นที่ยอมรับของครู และด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ ได้แก่ ครูไม่ใช้ข้อมูลผลการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับผลการนิเทศ เพื่อพิจารณาความดีความชอบของการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาระงานที่แทรกซ้อนของผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศทำให้ไม่สามารถนิเทศได้ตรงตามเวลาที่กำหนด และบางเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาบางแห่งขาดคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษา รวมถึงการนิเทศการศึกษาที่ดีต้องมีความมุ่งหมาย

เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงและส่งเสริมครูให้พัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ เพื่อที่จะเอาความสามารถของครูออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันจะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน ความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนและโรงเรียนในที่สุด แต่ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจต่อกระบวนการนิเทศภายในอย่างแท้จริง แต่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการนิเทศเนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและต้องใช้ในการประเมินด้านต่าง ๆ และการนิเทศการศึกษาช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความสามารถในการที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่ผู้นิเทศต้องจัดกิจกรรมการนิเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ อีกทั้งผู้นิเทศ คือ บุคคลใดก็ตามที่มีหน้าที่ทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพการเรียนการสอน โดยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้ความร่วมมือมากกว่าการแนะนำหรือสั่งการอย่างเดียว สำหรับผู้นิเทศภายในโรงเรียน ก็คือ บุคลากรภายในโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกลุ่มวิชาหัวหน้างานต่าง ๆ รวมไปถึงครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์ ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่โรงเรียนได้แต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่คอยช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นหรือดีขึ้น และเป็นขวัญและกำลังใจในการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู จากข้อมูลดังกล่าวจึงถือเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรชาติ สุวรรณศรี (2544, หน้า 50) ได้ทำการศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน 4 ด้าน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่าปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ และด้านการวางแผน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรชาติ สุวรรณศรี (2544, หน้า 50) ได้ทำการศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน 4 ด้าน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ และด้านการวางแผน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเข็มชาติ มหิปปโกชน์ (2542, หน้า 133-135) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่าสภาพปัจจุบัน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รวมทั้งปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการนิเทศด้านการประเมินผลและรายงานผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิฑูรย์ พรหมมี (2543, หน้า 78) ได้ทำการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผล พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการ นิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อจัดลำดับคะแนนเฉลี่ยของระดับปัญหาเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการประเมินผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการวางแผน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของถนอมคิด วงศ์พิมสอน (2551, หน้า 78) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศภายในของครู ที่สอนในช่วงชั้นที่ 1-2 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความต้องการนิเทศภายในของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย แม้พบว่าการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษามีสภาพการดำเนินการในระดับที่ดี แต่ยังคงมีปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการเช่น ครูยังคงไม่เข้าใจแนวทางในการดำเนินการ ฉะนั้น เพื่อให้การบริหารงานสถานศึกษา เป็นการประกันคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยควรได้รับการนำไปใช้ดังนี้

1. โรงเรียนและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานนิเทศภายในเพื่อให้ครูได้ศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญประการหนึ่งในการเสริมสร้างคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา

3. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ควรจัดสัมมนาครู และผู้บริหารโรงเรียน ให้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของกระบวนการนิเทศภายใน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากข้อมูลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้และในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายใน โรงเรียนแตกต่างกันทุกขั้นตอนของการดำเนินการนิเทศภายใน ฉะนั้น กลุ่มงานการนิเทศของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 หรือนักวิชาการที่สนใจ ควรศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ครูผู้สอนกลุ่มดังกล่าวพิจารณาการดำเนินการนิเทศภายในของ โรงเรียนแตกต่างกัน หรือทำการวิจัยซ้ำ (Replication) เพื่อการพิสูจน์ทราบข้อมูล และสาเหตุที่เป็นจริง

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา: การนิเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนพันธ์ อักษรสิทธิ์. (2548). การศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศภายใน โรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพองค์การ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิติมา ปรีดีคิด. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- เก็จนก เอื้อวงศ์. (2546). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดทำในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะคุรุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เข้มชาติ มหิปปโกชน. (2542). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. รายงานการค้นคว้าอิสระการศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (ม.ป.ป.). การนิเทศการศึกษา. ม.ป.ท.
- ซารี มณีศรี. (2543). การนิเทศศึกษาลบข้อแก้ไขเพิ่มเติม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศิลปะบรรณาการ.
- ฉันทิมา พงษ์พรหม. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถนอมคิด วงศ์พิมสอน. (2551). ความต้องการนิเทศภายในของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1-2 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอุดรธานี. ม.ป.ท.
- ธิดรัตน์ แก้วอุดม. (2550). ปัญหาการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2541). *การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- บันลือ พุกกะวัน. (2537). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือ แบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. *การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม*, 3(1), 22-25.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2549). การนิเทศการสอน หน่วยที่ 11. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาระบบการสอน* (หน้า 89-121). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2536). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). *การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: ธีรธรรมการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ เจริญทอง. (2551). *การดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายโสธรพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัยวิไลย, วิทยาลัยบัณฑิตบริหารธุรกิจ.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2550). *สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2554). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัตนา นครเทพ. (2552). *การนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายใน โดยการใช้แบบกัลยาณมิตร ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วรวรรณ ทองเหมือน. (2545). *สังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัลลภ กันทรัพย์. (2535). *การประเมินตนเองเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- วิจารณ์ พานิช. (2547). เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษเรื่อง การจัดการความรู้กับการบริหารราชการแนวใหม่. ใน การประชุมกรมการจังหวัดนครศรีธรรมราช ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 29 มกราคม พ.ศ. 2547. ม.ป.ท.
- วิฑูรย์ พรหมมี. (2543). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สังัด อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา: หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2547). แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1. ใน ประมวลสาระชุดวิชาบริบททางการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หน้า 4-56). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). บันทึกไว้ในแผ่นดินบทสรุปการนิเทศศน.ศศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สุทนต์ ศรีไสย์. (2545). หลักการนิเทศการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2547). กัลยาณมิตรนิเทศสำหรับผู้บริหารกลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้างโรงเรียนให้เข้มแข็ง. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุรชาติ สุวรรณศรี. (2544). ปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรางค์ เจริญนาน. (2550). ปัญหาการดำเนินการนิเทศ งานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา. (2539). แนวทางการนิเทศการศึกษากกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา.

- อรพงษ์ อาษาเอื้อ. (2546). ปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาคม จันทสุนทร. (2525). *การนิเทศการศึกษา: ตัวเร่งปฏิบัติการศึกษา*. ม.ป.ท.
- Beach, D. M., & Reinhart, J. (2000). *Supervision leadership: Focus on instruction*. Boston: Allyn and Bacon.
- Best, J., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Briggs, T. H., & Joseph, J. (1952). *Improving instruction through supervision*. New York: Macmillan.
- Bulach, C. D. B., & Michael, P. (1999). *Supervisory behaviors that effect school climate*. Canada: Ouebec.
- Cogan, M. L.(1973). *Clinical supervision*. Boston: Houghton Mifflin.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Dew, D. R. (1994). Teacher's perception of the role of cortney knowledge in the supervisory process. *Dissertation Abstracts International*, 54(8), 2814-A.
- Eye, G. G., & Netzer, L. A. (1965). *Supervision of instruction: A phase of administration*. New York: Harper & Row.
- Gieske, H. E. (2011). *Action research: Professional development: Walkthrough supervision*. Retrieved from <http://teachersnetwork.org/TNLI/research/growth/gieske.htm>.
- Glanz, J., Shulman, V., & Sullivan, S. (2007). *Impact of instructional supervision on student achievement: Can we make the connection?*. n.p.
- Glickman, C. D. (1990). *Supervision of instruction*. New York: Allyn and Bacon.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2009). *The basic guide to supervision and instructional leadership* (2nd ed.). Boston: Pearson Education.
- Goldhammer, R., Anderson, R. H., & Krajewski, R. J. (1993). *Clinical supervision: Special methods for the supervision of teachers* (3rd ed.). Fort Worth: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Griffiths, D. E. (1988). *Administrative theory*. New York: Longman.

- Harris, B. M. (1985). *Supervisory behavior in education* (3rd ed.). Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Hoy, W. K., & Forsyth, P. B. (1986). *Effective supervision: Theory into practice*. New York: Random House.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice* (6th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Kast, F. E. (1979). *Organization and management: a systems and contingency approach*. New York: McGraw-Hill.
- Kimbrough, R. B., & Nunnery, M. Y. (1983). *Administration*. New York: Macmillan.
- Kindred, A. R. (1980). *Data system and management: Introduction to system analysis and design*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Koerperich, R. (2008). *The effects of classroom walk-through observation on teachers' professional growth*. A Doctoral dissertation, Arizona State University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Kutsyuruba, B. (2003). *Instructional supervision: Perceptions of Canadian and Ukrainian beginning high-school teachers*. Canada: Kirk Hall.
- Lucas, H. C. (1985). *The analysis design and implementation of information systems* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Moore, G. W. (2000). The supervision and evaluation of high school principals as described by central office administrators. *Dissertation Abstracts International*, 61(5), 1698-A.
- Oliva, P. F., & Pawlas, G. E. (2001). *Supervision for today's schools* (6th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (1983) *Supervision: Human perspectives*. New York: McGraw-Hill.
- Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (2007). *Supervision: A redefinition* (8th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Silva, D. Y., & Dana, N. F. (2001). Collaborative supervision in the professional development school. *Journal of Curriculum and Supervision*, 16(4), 305-321.

Sullivan, S., & Glanz, J. (2000). *Supervision that improve teaching: strategies and techniques*.

California: Corwin Press.

Tanner, D., & Tanner, L. (1987). *Supervision in education: Problems and practices*.

New York: Macmillan.

Wiles, J., & Bondi, J. (1991). *Supervision: A guide to practice* (3rd ed.). New York: Macmillan.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
- รายนามผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ความสอดคล้องเนื้อหาการวิจัยกับแบบสอบถามการวิจัย
- ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC)

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ว.0065

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

29 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำโครงการวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นายศานิต โหนแหยม นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57920556 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของรองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.0066

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

1 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนชลราษฎรอำรุง

ด้วย นายสานิต โหนแหี่ยม นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57920556 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของรองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.0067

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

3 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนชลราษฎรอำรุง

ด้วย นายสานิต โหนแห่ยม นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57920556 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของรองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

รายนามผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศญาญ ชีระวณิชตระกูล อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ดร.สมุท รุ่งนาญ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
4. ดร.ชัยพนธ์ รักงาม อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
5. ดร.ปัญญา ศิริโชติ อาจารย์พิเศษภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC)

ด้าน/ ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum X}{N}$
	1	2	3	4	5	
ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน						
1. โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้แทนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้แทนครู และผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.00
2. คณะกรรมการการนิเทศจัดทำปฏิทินการนิเทศและแจ้งให้ครู ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้รับทราบ	1	1	1	1	1	1.00
3. แผนการนิเทศมีวัตถุประสงค์การดำเนินการที่ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ ของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
4. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายใน	1	1	1	1	0	.80
5. คณะกรรมการการนิเทศและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ประชุม ชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระรับทราบและเข้าใจถึงความจำเป็นของ กระบวนการนิเทศภายใน	1	1	1	1	1	1.00
6. คณะกรรมการการนิเทศและกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกัน วิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหาเพื่อใช้เป็นข้อมูลการดำเนินการนิเทศ	0	1	1	1	1	.80
7. คณะกรรมการการนิเทศจัดทำคู่มือการนิเทศภายในให้ครูได้ศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการเรียนการสอน	0	1	1	1	1	.80
8. ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กระตุ้นครู ให้มีความตื่นตัวและมีความพร้อมรับการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00
9. คณะกรรมการการนิเทศจัดเตรียมเอกสารบันทึกการนิเทศและ เครื่องมือการประเมินอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการบันทึกรายละเอียด ประเด็นการนิเทศและชี้แจงให้ครูได้รับทราบและทำความเข้าใจ	1	1	1	1	1	1.00
10. โรงเรียนสนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างเหมาะสมตามความต้องการจำเป็น เพื่อการนิเทศ	0	1	1	1	1	.80

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ด้าน/ ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum X}{N}$
	1	2	3	4	5	
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน						
1. คณะกรรมการการนิเทศปฏิบัติงานการนิเทศได้ตรงตามปฏิทินที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.00
2. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.00
3. ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความพร้อมที่จะได้รับการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00
4. การปฏิบัติการนิเทศมีบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร	1	1	1	1	1	1.00
5. ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการนิเทศระหว่างเพื่อนครูในกลุ่มสาระเดียวกัน	1	1	1	1	1	1.00
6. คณะกรรมการการนิเทศบันทึกการนิเทศได้ชัดเจนและเป็นระบบ	1	1	1	1	1	1.00
7. คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศเสนอแนะครูเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	0	1	1	1	1	0.80
8. คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศที่เป็นข้อมูล โดยภาพรวม ประชุมสัมมนา และชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับทราบ	1	1	1	1	1	1.00
9. ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้การยอมรับข้อมูล และข้อสังเกต ซึ่งเป็นผลจากการนิเทศระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน	1	1	1	1	1	1.00
10. โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการนิเทศอย่างเหมาะสม	1	1	1	1	0	0.80
11. คณะกรรมการการนิเทศเสนอแนะและให้คำปรึกษาครูด้วยความเต็มใจ เป็นกันเอง และด้วยความเป็นกลาง	1	1	1	1	1	1.00
ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน						
1. ผู้บริหารสถานศึกษาเยี่ยมชั้นเรียนและนิเทศการเรียนการสอนให้ครูสม่ำเสมอ	0	1	1	1	1	0.80
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครูในกลุ่มสาระจัดทำแผนการเรียนการสอนในรายวิชาของตนแต่ละภาคเรียน เพื่อพร้อมรับการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00
3. คณะกรรมการการนิเทศพิจารณาแผนการสอนรายวิชาประกอบการนิเทศครูแต่ละคน	1	1	1	1	1	1.00

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ด้าน/ ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum X}{N}$
	1	2	3	4	5	
4. ข้อมูลผลการนิเทศครูแต่ละคนได้รับการปกปิดและรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศ คณะกรรมการการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.00
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการการนิเทศประเมินและสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนรายวิชาของครู	1	1	1	1	1	1.00
6. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ กำกับการดูแลและนิเทศการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระของตนสม่ำเสมอ	1	0	1	1	1	0.80
7. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบแผนการสอนและเสนอแนะกิจกรรม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระ	1	1	1	1	1	1.00
8. คณะกรรมการการนิเทศติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกตเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00
9. ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศมาประชุมสัมมนาครู เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนทุกภาคเรียน	1	1	1	1	1	1.00
10. ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นรายบุคคล	1	1	1	1	0	0.80
11. เครื่องมือการนิเทศมีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของครู ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	1	1	1	1	1	1.00
1. ครูใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากผลการนิเทศ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ	1	1	1	1	1	1.00
2. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากคณะกรรมการการนิเทศ พัฒนาการบริหารทั่วไป และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.00
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศประชุมสัมมนาครูก่อนเปิดเรียนทุกภาคเรียน	1	1	1	1	1	1.00

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ด้าน/ ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum X}{N}$
	1	2	3	4	5	
4. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศแสวงหาครูต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน	1	0	1	1	1	0.80
5. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศของคณะกรรมการการนิเทศ เพื่อพัฒนาครูเป็นรายบุคคล	1	1	1	1	1	1.00
6. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศของคณะกรรมการการนิเทศ เพื่อพิจารณาความดีความชอบประจำปี	1	1	1	1	1	1.00
7. ผู้บริหารสถานศึกษารวบรวมข้อมูลและข้อสังเกตการนิเทศภายใน เสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาครูผู้สอนและเสริมสร้าง การจัดการศึกษาที่มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.00
8. ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศ ภายในของโรงเรียนพัฒนาครูผู้สอนและเสริมสร้างการบริหาร การศึกษาที่มีประสิทธิภาพของพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ	1	1	1	1	1	1.00

ภาคผนวก ข

- สำเนาใบยินยอมให้ใช้ชื่อสถาบันและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
- ตารางแสดงข้อมูลพื้นฐานข้อมูล โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
- ผลการวิเคราะห์ตารางแสดงผลค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน (α)

ใบยินยอมให้ใช้ชื่อสถาบันและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

อนุญาตให้ นายศานิต โทนแหยม นิสิตหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขณะนี้อยู่ระหว่างการทำงานนิพนธ์ เรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 18 โดยมี รศ.ดร.ประทุม รอดประเสริฐ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เพื่อให้การวิจัยดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ คณะศึกษาศาสตร์ จึงมีความประสงค์ของ อนุญาตให้ชื่อสถาบันและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยกับบุคลากร ในสถาบันของท่าน

อนุญาต

ไม่อนุญาต

ลงนาม..... (นายศานิต โทนแหยม)
 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต ๑๘ ปฏิบัติราชการแทน
 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต ๑๘
 ตำแหน่ง.....
 วันที่.....
 ประทับตราสถาบัน (ถ้ามี)

ตารางที่ 35 ข้อมูลพื้นฐานข้อมูลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 18

ลำดับ	โรงเรียน	ผู้บริหาร	เครือข่าย	ขนาดสถานศึกษา	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน
1	ชลบุรี (สุขบท)	นางสาวรุ่งทิพย์ พรหมศิริ	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	ใหญ่พิเศษ	130	2,560
2	ชลราษฎร์อำรุง	นายอุทัย สิงห์โตทอง	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	ใหญ่พิเศษ	206	3,764
3	ชลกันยานุกูล	นางสาวเจิดเจลา แก้วประเคน	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	ใหญ่พิเศษ	221	4,076
4	แสนสุข	นายสุพัฒน์ จิรศคามิน	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	ใหญ่	86	1,564
5	บ้านสวน(จั่นอนุสรณ์)	นายวัชร บุษผามาศ	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	ใหญ่	114	1,906
6	อ่างศิลาพิทยาคม	นายเรืองเดช สาระปารัง	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	กลาง	50	891
7	หนองรีมงคลสุขสวัสดิ์	นางนภาพร มูลเมือง	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	เล็ก	23	177
8	บ้านบึง (อุตสาหกรรมนุเคราะห์)	นายสำเริง หมอนวัน	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	ใหญ่พิเศษ	169	3,363
9	บ้านบึง (มัญญูวิทยาการ)	นายนิพนธ์ แจ่มจำรัส	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	กลาง	29	533
10	จุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี	นายวิทยา อรุณแสงฉาน	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	กลาง	95	717
11	คลองกiewังวิทยา	นางอัญชลี อิศรารักษ์	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	เล็ก	30	480
12	หนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา	นางกฤตติกา เบญจมาลา	สหวิทยาเขตชลบุรี 1	เล็ก	26	433
13	พานทองสภาชนูปถัมภ์	นางสาวยุพียง วุ่นวงษ์	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	กลาง	56	1,219
14	พานทอง	นายราเชนทร์ มีทรัพย์	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	กลาง	69	1,316
15	พนัสพิทยาคาร	นายอัมพร อิศรารักษ์	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	ใหญ่พิเศษ	69	3,051

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ลำดับ	โรงเรียน	ผู้บริหาร	เครือข่าย	ขนาดสถานศึกษา	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน
16	ทุ่งเหยงพิทยาคม	นายเอกบรรจง บุญผ่อง	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	เล็ก	30	487
17	อุทกพิทยาคม	นางณัฐชา จันทร์ดา	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	เล็ก	15	68
18	บ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา	นายสมคิด กลับดี	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	กลาง	61	1,048
19	เกาะโพธิ์ด้วยงามวิทยา	นายเสนีย์ สำราญสุข	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	กลาง	34	640
20	เกาะจันทร์พิทยาคาร	นางสาวมณฑาทิพย์ เสาวคนธ์	สหวิทยาเขตชลบุรี 2	เล็ก	29	278
21	บางละมุง	นายวิษณุ ผสมทรัพย์	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	ใหญ่พิเศษ	129	2,513
22	โพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร	นายสมศักดิ์ ค้วงเจริญ	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	ใหญ่พิเศษ	140	2,657
23	ผินแจ่มวิชาสอน	นางสาวสมพร หิรัญลักษณ์สุด	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	เล็ก	17	256
24	ศรีราชา	นายโกศล คาราพิสูทธิ์	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	ใหญ่พิเศษ	149	3,261
25	ทุ่งศุขลาพิทยา (กรุงเทพฯอนุเคราะห์)	นายณรงค์ กิตติวงศ์ตระกูล	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	กลาง	46	1,018
26	บึงศรีราชาพิทยาคม	นายธีระ หมั่นศรี	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	กลาง	45	783
27	สุรศักดิ์วิทยา	นายประทม พุทสอน	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	กลาง	57	1,058
28	สวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี	นายวันชัย ทັນสมัย	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	ใหญ่	81	1,856
29	เกาะสีชัง	นางนภัสสร บุรารัตนวงศ์	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	เล็ก	31	433
30	สัตหีบพิทยาคม	นายคงเดช โชติจำลอง	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	ใหญ่	88	1,809

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ลำดับ	โรงเรียน	ผู้บริหาร	เครือข่าย	ขนาดสถานศึกษา	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน
31	สิงห์สมุทร	นายประสิทธิ์ เหลืองทอง	สหวิทยาเขตชลบุรี 3	ใหญ่พิเศษ	202	3,519
32	วัดป่าประดู่	นายทวีสิทธิ์ อิศรเดช	สหวิทยาเขตระยอง 1	ใหญ่พิเศษ	170	2,661
33	ระยองวิทยาคม	นางสาวสุริสา บุญโชติหิรัญ	สหวิทยาเขตระยอง 1	ใหญ่พิเศษ	288	3,696
34	บ้านฉางกาญจนกุลวิทยา	นางสุมาลี สุขसार	สหวิทยาเขตระยอง 1	ใหญ่	110	2,216
35	เพ็ร็ภษมาตาวิทยา	นายพิทักษ์ อักษรศิลป์	สหวิทยาเขตระยอง 1	กลาง	41	725
36	มาบตาพุดพันพิทยาคาร	นายพรศักดิ์ ทิพย์วงษ์ทอง	สหวิทยาเขตระยอง 1	ใหญ่	135	2,491
37	ระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม	นายถาวร เขียนเสมอ	สหวิทยาเขตระยอง 1	กลาง	39	527
38	ระยองวิทยาคมปากน้ำ	นายจามร วาจาสิทธิ์	สหวิทยาเขตระยอง 1	กลาง	78	1,168
39	เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง	นายวิชัย ยิ่งประเสริฐ	สหวิทยาเขตระยอง 1	กลาง	40	875
40	บ้านค่าย	นายสุกิจ โพธิ์ศิริกุล	สหวิทยาเขตระยอง 1	ใหญ่	98	1,865
41	ปลวกแดงพิทยาคม	นายบำรุง ชูประเสริฐ	สหวิทยาเขตระยอง 1	ใหญ่	113	1,765
42	นิคมวิทยา	นายสยาม มากอู่สำห้	สหวิทยาเขตระยอง 2	ใหญ่	57	1,560
43	แกลง	นายธีระวัฒน์ สิงห์บุตร	สหวิทยาเขตระยอง 2	ใหญ่พิเศษ	160	2,719
44	วังจันทร์วิทยา	นายภิรมย์ ลีกุล	สหวิทยาเขตระยอง 2	ใหญ่	97	1,649
45	เขาชะเมาวิทยา	นายศักดิ์ดา สรรเสริญ	สหวิทยาเขตระยอง 2	เล็ก	25	384

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ลำดับ	โรงเรียน	ผู้บริหาร	เครือข่าย	ขนาดสถานศึกษา	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน
46	ชำนาญสามัคคีวิทยา	นายสมนึก คฤกราช	สหวิทยาเขตระยอง 2	ใหญ่	98	1,787
47	ชำนาญพิทยาคม	นายปรีชา นาคศิริ	สหวิทยาเขตระยอง 2	เล็ก	24	238
48	สุนทรภู่พิทยา	นายดำรงค์ ศรีอร่าม	สหวิทยาเขตระยอง 2	กลาง	47	747
49	ห้วยยางศึกษา	นายธงชัย วนิชรัตน์	สหวิทยาเขตระยอง 2	เล็ก	30	413
50	มกุฎเมืองราชวิทยาลัย	นายพิภพ นามสนิท	สหวิทยาเขตระยอง 2	กลาง	91	871

ตารางที่ 36 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (<i>r</i>)
ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน		ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	
1	.31	1	.63
2	.71	2	.47
3	.60	3	.65
4	.48	4	.55
5	.48	5	.66
6	.70	6	.72
7	.50	7	.56
8	.48	8	.77
9	.25	9	.52
10	.34	10	.76
ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน (α) = .79		11	.72
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน		ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน (α) = .90	
1	.27	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	
2	.69	1	.42
3	.66	2	.72
4	.63	3	.78
5	.68	4	.68
6	.68	5	.72
7	.72	6	.57
8	.68	7	.74
9	.58	8	.74
10	.61	ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน (α) = .89	
11	.63		
ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน (α) = .89			

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

แบบสอบถามชุดนี้เป็นลิขสิทธิ์ของ

นายสานิต โหนแหยม และรองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ

การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดทางจริยธรรมการวิจัยและอาจมีผลทางกฎหมาย

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่อง ที่เป็นคุณลักษณะของท่าน

1. ตำแหน่ง

หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูผู้สอน

2. สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ศิลปะ สุขศึกษาและพลศึกษา

3. ขนาดโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน

ขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 499 คน)

ขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน)

ขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 จำแนกแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating-scale questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละด้าน ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Force-choice checklists) เกี่ยวกับความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาการนิเทศภายในแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 การพิจารณาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละด้านของส่วนที่ 1 โดยใช้เกณฑ์สภาพการดำเนินการ ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงมากที่สุด
 4 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงมาก
 3 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงปานกลาง
 2 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงน้อย
 1 หมายถึง สภาพการดำเนินการที่เป็นจริงน้อยที่สุด

การวางแผนการนิเทศภายใน	สภาพการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
1. โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้แทนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้แทนครูและ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา					
2. คณะกรรมการการนิเทศจัดทำปฏิทินการนิเทศและแจ้งให้ครู ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้รับทราบ					
3. แผนการนิเทศมีวัตถุประสงค์การดำเนินการที่ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ ของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้					
4. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายใน					
5. คณะกรรมการการนิเทศและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ประชุม ชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระรับทราบ และเข้าใจถึงความจำเป็นของ กระบวนการนิเทศภายใน					
6. คณะกรรมการการนิเทศและกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหาเพื่อใช้เป็นข้อมูลการดำเนินการนิเทศ					
7. คณะกรรมการการนิเทศจัดทำคู่มือการนิเทศภายในให้ครูได้ศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการเรียนการสอน					
8. ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กระตุ้นครู ให้มีความตื่นตัวและมีความพร้อมรับการนิเทศ					
9. คณะกรรมการการนิเทศจัดเตรียมเอกสารบันทึกการนิเทศและ เครื่องมือการประเมินอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการบันทึกรายละเอียด ประเด็นการนิเทศและชี้แจงให้ครูได้รับทราบและทำความเข้าใจ					
10. โรงเรียนสนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างเหมาะสมตามความต้องการจำเป็นเพื่อการนิเทศ					

จากประเด็นศึกษาสภาพ การนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ดังกล่าวข้างต้นท่านจงระบุความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ ในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน โดยทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในหน้าข้อความ ความเป็นปัญหาหรือ สาเหตุของปัญหาที่กำหนดให้ กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วยกับประเด็นปัญหาที่กำหนดให้ทั้ง 5 ข้อ ท่านจงระบุประเด็นปัญหาที่ท่านเห็นเพิ่มเติมลงในข้ออื่น ๆ (โปรดระบุ)

- 1. แผนการนิเทศไม่เป็นไปตามแผนปฏิทินที่กำหนด
- 2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศ
- 3. คณะกรรมการการนิเทศไม่ชี้แจงแผนการดำเนินการให้ครูได้รับทราบ
- 4. ครูไม่มีคู่มือการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน
- 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5.1.....

5.2.....

5.3.....

5.4.....

การปฏิบัติการนิเทศภายใน	สภาพการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการการนิเทศปฏิบัติงานการนิเทศได้ตรงตามปฏิทินที่กำหนด 2. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศสม่ำเสมอ 3. ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความพร้อมที่จะได้รับการนิเทศ 4. การปฏิบัติการนิเทศมีบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร 5. ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการนิเทศระหว่างเพื่อนครูในกลุ่มสาระเดียวกัน 6. คณะกรรมการการนิเทศบันทึกการนิเทศได้ชัดเจนและเป็นระบบ 7. คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศเสนอแนะครูเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน 8. คณะกรรมการการนิเทศนำผลการนิเทศที่เป็นข้อมูล โดยภาพรวม ประชุมสัมมนา และชี้แจงให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับทราบ 9. ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้การยอมรับข้อมูล และข้อสังเกต ซึ่งเป็นผลจากการนิเทศระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน 10. โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการนิเทศอย่างเหมาะสม 11. คณะกรรมการการนิเทศเสนอแนะและให้คำปรึกษาครูด้วยความเต็มใจ เป็นกันเอง และด้วยความเป็นกลาง 					

จากประเด็นศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน
ดังกล่าวข้างต้น ท่านจงระบุความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ
ในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน โดยทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงใน หน้าข้อความ ความเป็นปัญหา
หรือสาเหตุของปัญหาที่กำหนดให้ กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วยกับประเด็นปัญหาที่กำหนดให้ทั้ง 5 ข้อ
ท่านจงระบุประเด็นปัญหาที่ท่านเห็นเพิ่มเติมลงในข้ออื่น ๆ (โปรดระบุ)

- 1. ครูไม่พร้อมรับการนิเทศ
- 2. คณะกรรมการการนิเทศไม่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน
- 3. สถานศึกษาขาดการอำนวยความสะดวกในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับ
การนิเทศของครู
- 4. คณะกรรมการการนิเทศภายในขาดทักษะในการนิเทศ
- 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5.1.....

5.2.....

5.3.....

5.4.....

การกำกับตรวจสอบการนิเทศภายใน	สภาพการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้บริหารสถานศึกษาเยี่ยมชั้นเรียนและนิเทศการเรียนการสอนให้ครูสม่ำเสมอ					
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครูในกลุ่มสาระจัดทำแผนการเรียนการสอนในรายวิชาของตนแต่ละภาคเรียนเพื่อพร้อมรับการนิเทศ					
3. คณะกรรมการการนิเทศพิจารณาแผนการสอนรายวิชาประกอบการนิเทศครูแต่ละคน					
4. ข้อมูลผลการนิเทศครูแต่ละคนได้รับการปกปิดและรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศ คณะกรรมการการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษา					
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการการนิเทศ ประเมินและสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนรายวิชาของครู					
6. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ กำกับการดูแลและนิเทศการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระของตนสม่ำเสมอ					
7. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบแผนการสอนและเสนอแนะกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระ					
8. คณะกรรมการการนิเทศติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกต เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง					
9. ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศมาประชุมสัมมนาครูเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนทุกภาคเรียน					
10. ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นรายบุคคล					
11. เครื่องมือการนิเทศมีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของครู					

จากประเด็นศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการกำกับตรวจสอบการนิเทศภายในดังกล่าวข้างต้น ท่านจงระบุความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน โดยทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงใน หน้าข้อความความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาที่กำหนดให้ กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วยกับประเด็นปัญหาที่กำหนดให้ทั้ง 5 ข้อ ท่านจงระบุประเด็นปัญหาที่ท่านเห็นเพิ่มเติมลงในข้ออื่น ๆ (โปรดระบุ)

- 1. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน
- 2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ชี้แจงรายละเอียดการนิเทศภายในให้ครูในกลุ่มสาระได้เข้าใจและเรียนรู้อย่างชัดเจน
- 3. เครื่องมือและเอกสารบันทึกการนิเทศไม่เที่ยงตรงและไม่เป็นที่ยอมรับของครู
- 4. คณะกรรมการการนิเทศเปิดเผยข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศ ทำให้ครูรู้สึกเสื่อมเสียไม่เป็นธรรม
- 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)
  - 5.1.....
  - 5.2.....
  - 5.3.....
  - 5.4.....

การปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายใน	สภาพการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
<p>1. ครูใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากผลการนิเทศ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ</p> <p>2. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากคณะกรรมการนิเทศ พัฒนาการบริหารทั่วไป และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา</p> <p>3. ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศประชุมสัมมนาครูก่อนเปิดเรียนทุกภาคเรียน</p> <p>4. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศแสวงหาครูต้นแบบเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน</p> <p>5. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศของคณะกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาครูเป็นรายบุคคล</p> <p>6. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลการนิเทศของคณะกรรมการนิเทศ เพื่อพิจารณาความดีความชอบประจำปี</p> <p>7. ผู้บริหารสถานศึกษารวบรวมข้อมูลและข้อสังเกตการนิเทศภายในเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาครูผู้สอนและเสริมสร้างการจัดการศึกษาที่มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา</p> <p>8. ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศภายในของโรงเรียนพัฒนาครูผู้สอน และเสริมสร้างการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ</p>					

จากประเด็นศึกษาสภาพ การนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนา การนิเทศภายใน ดังกล่าวข้างต้น ท่านจงระบุความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาที่เป็นอุปสรรค ในการดำเนินการในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน โดยทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงใน □ หน้าข้อความ ความเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาที่กำหนดให้ กรณีที่ท่านไม่เห็นด้วยกับประเด็นปัญหา ที่กำหนดให้ทั้ง 5 ข้อ ท่านจงระบุประเด็นปัญหาที่ท่านเห็นเพิ่มเติมลงในข้ออื่น ๆ (โปรดระบุ)

- 1. ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศไม่ได้รับการยอมรับจากครู
- 2. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับผลการนิเทศเพื่อพัฒนาและพิจารณา ความดีความชอบครู
- 3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลและข้อสังเกต จากผลการนิเทศภายใน เพื่อมอบหมายภาระการสอนของครู
- 4. ครูไม่ใช้ข้อมูลและผลการนิเทศปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของตน
- 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5.1.....

5.2.....

5.3.....

5.4.....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายसानิต โหนนแฮม
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 20/ 60 หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2554-2558	ครูผู้ช่วยโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง
พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน	ครู คศ.1 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตรการออกกำลังกาย และการกีฬา) คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2551	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2560	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา